

ARADI KÖZLÖNY

Administrator delegat:
Dr. STAUBER JÁNOS

ARAD, ANUL 53. No. 207.
1938. szeptember 17., szombat.

Redactor responsabil:
SZ. JAKAB GÉZA

Proprietară: Societatea Anonimă pt. editura ziarului Aradi Közlöny, Inreg. in Reg. Publ. Periódice sub No. 146—1938. Trib. Arad.

Hazajáró lélek

Írta: **SZÁNTÓ GYÖRGY**

Ne tévesszen meg a cím, kedves olvasóm. Nem Zilahi Lajosnak hasonló című pompás szindarabjáról akarok itt egyetmást elmondani, hanem egy Amanzio Beretto nevű olasz, egy ismeretlen katona furcsa és megszivlelendő históriájáról elmélkedni a megengedett kereteken belül. Ez az ismeretlen katona meglátogatta minap barátaival az Isonzó-harcereket. Amikor elérkeztek arra a csatatérre, amelyen fejsebet kapott, a sebesülés helyén pontosan fejéhez kapott, összeesett és meghalt. Husz év intervalluma után következett be elkerülhetetlenül és végzetesen az, amit a sebész akkor egy bravuros operációval ki tudott parirozni és mintha a láthatatlan golyó újra elindult volna valami láthatatlan puskacsőből, hogy elintézzé egy elintézetlen ügyet ezzel az Amanzio Beretto nevű ismeretlen katonával. Mert hazajár a meg nem békelt lélek és a világháború óta eltelt husz esztendő a hazajáró felzaklatott lelkek jegyében folyt le.

A történelem az első kőbaltától, sőt fahasángtól kezdve érdekellentétek vihara volt. A gyomor korszakalkotó kérdéseitől kezdve a homousionig mindenért harcolt az állat, az ember és az istenek is, amiért csak harcolni lehetett. Most a békéért harcol. Miniszterelnökök ülnek repülőgépekre, flották indulnak ismeretlen bázisaik felé, a Maginot-vonalak földalatti hálózatait lázasan építik és ahol kiépültek, ott lázasan föltik meg municióval és emberanyaggal. A raktárakat menyezetig töltik konzervvel, a legújabb ágyutípusokat hajszálra kipróbálták, a korosztályokat mindenhol behívták, a fegyverkezést továbbfokozni még a béke érdekében sem lehet már, pedig a béke, ez az egyetlen, rajongva áhított cél, amiért harcol mindenki munkát és nyersanyagot nem kímélve. De a béke csufondáran, kísérletesen vigyorog ránk, mint egy hazajáró lélek. Ijedten tekintünk arcába és megkérdezzük:

— Micsoda béke is vagy te? Eredetkutatást, fajelméletet, késhegyig menő kenyérharcot, osztálygyűlöletet, kisebbségi problémát, a fegyverkezés eszelősségig menő tempóját, az emberi méltóság lábbaltiprását, a művészetek csődjét, az idegélet összeroppanását hordod, rejted fehér lelked alatt. Micsoda béke vagy te? Csufondáros hazajáró lélek? De hiszen akkor jobb a háború is nálad, mert a fékezett indulatok kielégítése, a lefojtott erők kielégülése, egymásbaroppanása. Hiszen ha te elpusztítottad a lelkünket, te béke, mit pusztíthat már a háború? Városokat? Kulturát? Civilizációt? Ugyan, ugyan ne vigyorogj oly csufosan, te hazajáró lélek. Tudjuk mi is, hogy mindezek csak üres szavak. A kultúra most is harcerekben pusztul és internálótáborokban, a civilizáció most is gyűlöletörvényekben fuldoklik és a repülőbombák csak muzeumokat pusztíthatnak el, muzeumokat, amelyeknek halott szépségei előtt lélektelenül ödöngünk. Az élet? Mi értéke van az életnek, ha a lélek kiálszik? Semmi. A test vázát mehanikus erők mozgatják, a halálfélelem reflexmozdulatai rángatják, végül már annyira sem becsüljük ezt a testet, hogy bombamentes pincékbe siettessük repülőgépmadárak szírenavijjogásai idején. A bizonytalanság rekordját sikerült elérnie ennek a békének, amelyért már harcolni is szégyen, nempedig hősiesség. Mit akarunk megmenteni, amikor elvesztettük önmagunkat? Mit adhat szülő a gyermekének, testvér a testvérnek, ha gyűlölettenger habjain hanyódnak, mint a lélek hajótöröttei? Mit adhat a költő az embernek, aki a legpraktikusabb gázmaszk mögé bujlik? Mit a tudós az emberélet meghosszabbításának és megszépítésének, ha minden találmányát a rombolás visszajára fordítják? Mit a pap híveinek, amikor államhatalmak emelik fel acélökleiket isten és a szeretet örök törvényei ellen? Mit a filozófus, amikor a legolcsóbb eszmék és legolcsóbb sikerek kifutóiból lesznek az Über-

A berchtesgadener tárgyalások után

Chamberlain visszatért Londonba

Sürgős minisztertanácson számol be az angol miniszterelnök tanácskozása eredményéről

Runciman lordot Londonba rendelte Chamberlain

Berchtesgadenben azt hiszik, hogy Chamberlain csak a jövő hét folyamán térhet vissza Németországba, hogy ismét találkozzon Hitlerrel. Ez a találkozás minden valószínűség szerint a Köln melletti Godesbergben fog megtörténni.

Mértékadó helyen az a vélemény alakult ki, hogy az azonnali háború kitörése, amitől csütörtökön még félni lehetett, elodázódott. Ez annak köszönhető, hogy Chamberlain és Hitler között hosszú, barátságos megbeszélés folyt le. A helyzet mindazonáltal rendkívül veszedelmes maradt, annak dacára, hogy némi előrehaladás történt és így a két államférfi nem tartotta szükségesnek a tanácskozások folytatását, bár a program szerint még pénteken is folytatódni kellett volna a megbeszéléseknek.

Hír szerint Hitler közölte volna Chamberlainnel, hogy csak egy radikális mód van a cseh probléma elintézésére és erre vonatkozólag iratokkal igazolta ezt a tételét. Ezeket az írásos bizonyítékokat fogják most Londonban megvizsgálni. Német körökben azt állítják, hogy népszavazás lehet csak az egyetlen megnyugtató megoldás. (Rador.)

Benes pártjának lapja a Ceske Slovo a népszavazás eszméjének felvetésével kapcsolatban azt írja, hogy ez a népszavazás ténylegesen nem volna egyéb, mint az Anschluß megismétlődése és a határmenti területen élő cseh és demokrata polgároknak megölése. Nincsen olyan cseh képviselő, aki megszavazná az alkotmány ilyen módon való megváltoztatását. A népszavazás megengedhetetlen, mert ennek következtében a köztársaság elveszítené az anyaország védelmére emelt erődítményeket és felszabadítaná az utat egy hatalmas ellenség előtt. (Rador.)

Runciman Londonba utazott, a felesége Prágában marad

Prága. A Reuter ügynökség jelentése szerint Runciman lord és Athon Gwatkin Londonba utazott. Runcimanné és a küldöttség többi tagja Prágában maradtak. A lord visszahívását azzal magyarázzák, hogy a súlyos problémát most diplomáciai úton próbálják megoldani. (Rador.)

Amerikába özönlik az európai arany

Washington. (Rador.) Morgenthau pénzügyminiszter kijelentette, hogy az európai krízis következtében hihetetlen mennyiségű arany özönlik az Egyesült-Államok területére. Az em-

beriség történetében még ehhez hasonló folyamat nem fordult elő.

A kormányhoz közelálló körök rendkívül pesszimistikusan várják az európai helyzet további fejlődését.

Két és félórás tanácskozás után Chamberlain ma reggel visszatért Londonba

A Hitler—Chamberlain megbeszélések végén a következő hivatalos jelentést adták ki:

A kancellár és vezér Obersalzbergben ma megbeszélést folytatott Chamberlain angol miniszterelnökkel. A megbeszélés az őszinteség jegyében folyt le. Az angol miniszterelnök ma visszatért Londonba, hogy az angol kormánnyal tanácskozzék, Chamberlain elutazása előtt telefonon beszélt Mussolinivel és Daladier francia miniszterelnökkel. Néhány nap múlva újabb megbeszélések kezdődnek.

A Havas távirati ügynökség jelenti Berchtesgadenből, hogy Chamberlain és Hitler legköze-

lebbi találkozója nem Berlinben, hanem egy Köln melletti helységben fog lejátszani, amelyet eddig még nem jelöltek ki. A találkozó kedden folyik le. Berlieni körök szerint azok a hírek, hogy egybe híviák a négy nyugati nagyhatalom: Anglia, Franciaország, Németország és Olaszország értekezletét, egyelőre még koraiak. A legközelebbi Chamberlain—Hitler találkozó a kétoldali kapcsolatok alapján fog lejátszani.

A Daily Mail tudósítója jelenti, hogy a német kormány a napokban fenyegető hangú jegyzéket nyújt át a csehszlovák kormánynak.

menschek? Tragikusan átlátszó ennek a békének fehér leple, csontváz mered felénk, céltalanság és enyészét, a jelszavak lekoptak alakatlan szánkról,

a jelvények orgiája hustalan mellünkön. És az emberiség éjfélóráján elűzzük a hazajáró lelket, kukorékol a tüzkakas és már azt sem bánjuk.

Uj zenekarral!

Külön attrakció!

MA NYILIK A DACIA

amelyben bejelenti, hogy több németországi csehet tusként tart vissza, ha a szudetanémetek elleni támadások tovább folytatódnak.

A Runciman-bizottság jelenti: Chamberlain meghívása következtében Runciman lord és Gwatkin visszatérnek néhány napra Londonba, hogy a kormánnyal megtárgyalják az obersalzburgi találkozást. Csehszlovákia összes pártjaihoz kiáltványt intézett Runciman lord, amelyben óva inti őket a további erőszakosságtól.

Prágai hivatalos körök cáfolják Henlein tartóztatásának hírért, aki egyébként is Bajországból tartózkodik.

Egeri jelentések szerint az égeri kerület

Prágában vásárlási pánik tört ki

A Rador jelenti Prágából: Prágába számos különvonat érkezett, amely a szudetanémet vidékéről cseh és német menekülteket hozott. A Masaryk pályaudvarra a szudetanémet vidékről a német demokrata és cseh pártoknak négyszáz tagja érkezett. Egy különvonat Warnyloedcából érkezett, ahol kihirdették az ostromállapotot. Ez a vonat a szudetanémet vidékről nyolcszáz személyt hozott. Az összes menekültek a cseh nemzeti színeket viselték. A legtöbben magukkal hozták a vagyoniukat is.

A csehszlovák kormány az egyre fenyegetőbbé váló helyzetre való tekintettel tizenhat kerületben kihirdette az ostromállapotot és igen sok tartalékoszt behívott. A szudetanémet vidéken a tiltakozás jeléül az összes üzemek leállították a

szudetanémet vezetőjét megölték.

A Havas jelentése szerint a csütörtöki napon a szudetanémet vidéken 30 embert megölték, 119 megsebesült. A hajottak között 14 csendőr, a sebesültek között 64 cseh, 39 csendőr és 16 szudetanémet van.

Chamberlain miniszterelnök ma délelőtt 9 óra 35 perckor elutazott Münchenből, ahonnan London felé folytatta útját. Chamberlain kijelentette, hogy Hitler kancellárral barátságos megbeszélést folytatott.

— Remélem, hogy még egyszer visszatérek és rövidesen ismét látom a kancellárt. A találkozó talán a jövő héten lesz.

munkát, az iskolákban szünetelnek az előadások. A bankok ellen a közönség valóságos rohamot intézett, de a legtöbb bank megtagadta a betétek kifizetését. Prágában s a nagyobb városokban valóságos vásárlási pánik tört ki. Mindenki vásárol, mert az árak folyton emelkednek és további emelkedéstől lehet tartani. Tegnap az élelmiszereket már kétszeres áron adták el, míg a zsirakészletek olyannyira lepadtak, hogy egy kilogramm zsirért már hetvenöt csehszlovák koronát fizetnek. A zsireladást állami ellenőrzés alá helyezték. Eddig 5000 szudetanémet menekült át német területre. A menekültek között van Miksa herceg is, aki többször látta vendégül Runciman lordot. A csehszlovák hadseregben szolgáló szudetanémeteket lefegyverezték és tuskóként tartják.

Hallgassa meg a legújabb 1939-es PHILIPS-RÁDIÓKAT!

4 lámpás super 9400 lei. 5 lámpás super 13.850 lei. Könnyű részletfizetési feltételek.

Kizárólagos bemutató: **Philips-rádiószalon Rosentfeld Géza** Telefon 12-25

Chamberlain Mussolinivel és Daladierrel együtt dolgozik a béke ügyén

A Press Association jelentése szerint Londonban nagy meglepéssel fogadták a hírt, hogy Chamberlain ismét találkozni fog Hitler kancellárral. Hangoztatják, hogy elejétől fogva nyilvánvaló volt, hogy a nagyhorderejű kérdések tisztázása hosszabb tárgyalásokat fog igénybe venni. Éppen ezért nem keltett meglepetést, hogy az angol miniszterelnök visszatért Londonba. Minden esetre továbbra is fennáll a remény, hogy Európa érdekében további eredményeket fognak elérni.

Chamberlain angol miniszterelnök Hitlerrel folytatott megbeszélése után a következőket mondotta a Daily Mail szerkesztőjének:

— Igen barátságos megbeszélés folyt le közöttünk, most visszatérek Londonba, hogy beszámoljak minisztertársaimnak a megbeszélésekről, remélem, hogy még egyszer visszatérek Németországba és Hitler urat ismét látom. Erre pár nap, vagy héten belül sor kerül. Valószínűleg részletesen megbeszélésem kormányom tagjaival a rövidesen egybehívandó négyhatalmi értekezlet tervével is. Ezen Anglia, Franciaország, Németország és Olaszország venniének részt. Az értekezleten nemcsak a cseh kérdést, de az európai béke több fontos problémáját is tárgyalnánk.

Híre jár, hogy Daladier miniszterelnök a közeli napokban Londonba megy, hogy részletesen tájékozzódjon a berchtesgadeni megbeszélésekről. A hírt még nem erősítették meg.

Párisi politikai körök nagy érdeklődéssel veszik tudomásul, hogy Chamberlain négyhatalmi konferenciát akar összehívni, az angol miniszterelnök már régóta tervezett egy ilyen értekezletet.

A Liberté úgy értesült, hogy a négyhatalmi konferencián a francia kormány az összes függőben lévő kérdések rendezését fogja kívánni. Fran-

cia körökben arra számítottak, hogy Chamberlain több napot fog Németországban tölteni, azonban az optimizmus így sem csökkent, mert biztató jeleket olvasnak ki a német hivatalos jelentésből. A Jour szerint Chamberlain még Berchtesgadenből távbeszélőn hívta fel Mussolinit és Daladiert, akikkel közölte a négyhatalmi megbeszélés tervét. Állítólag az értekezletet Berlinben fogják megtartani.

Eden „red vivus“?

A Reuter iroda közlése szerint Eden volt külügyminiszter rövidesen visszatér az angol kormányba. Tegnapelőtti cikket irt Eden a Timesbe, amelyet tegnap mi is közöltünk. Ebben a cikkben — mint ismeretes — Eden Anglia álláspontját szögezi le a szudetanémet és más kérdésekben.

Az angol hírszolgálati iroda szerint Chamberlain és Eden között az utóbbi napokban több tárgyalás folyt le és biztosra vehető, hogy a volt külügyminisztert rövidesen államminiszternek nevezik ki. Az értesülések szerint Eden különleges megbízást kap az angol kormányban elkövetkezendő eseményekkel kapcsolatban.

Cseh intézkedések a szudetanémetek vezérkara ellen

A csehszlovák kormány a szudetanémet párt legutóbbi kiáltványával kapcsolatban utasította a hatóságokat, hogy indítsanak eljárást a kiáltvány szerkesztői és terjesztői ellen. A hatóságok hazaárulás címén fogják perbe Henleint és társait. A második kiáltvány önvédelemre hívja fel a szudetanémeteket s a prágai kormány szerint ennek a kiáltványnak szerzőivel, mint lázadókkal fognak elbánni. Az Arbeiter Zeitung konkrét formában jelenti, hogy Henlein s a szudetanémet párt vezérkara ellen elfogatási pa-

rancsot adtak ki.

A cseh lapok mai jelentése szerint a kormány elfogatási parancsot adott ki Henlein Konrád, valamint a szudetanémet párt vezetői ellen. Valamennyiük ellen hazaárulás címén indult meg az eljárás. Henlein tegnapi ismeretes rádiónyilatkozata miatt, amelyben bejelenti, hogy a német birodalomhoz akarnak csatlakozni. A Henlein elleni elfogatási parancs kiadásáról szóló jelentés hivatalos helyen még nem nyert megerősítést.

A károátal'ai önkormányzat ügye

Prága. Dr. Zadina földművelésügyi miniszter az ungvári mezőgazdasági értekezleten beszédet mondott, amelyben bejelentette, hogy felhatalmazása van a kormánnytól annak közlésére, hogy a Kárpátalja területi önkormányzatát most már haladéktalanul megvalósítják. A kormány tervei szerint az autonóm Kárpátalja még ez évben meg fogja tartani a választásokat. (Rador.)

A csehszlovákiai magyar pártok határozata

Pozsonyból jelentik: A csehszlovákiai egyesült magyar pártok vezérőlbizottsága legutóbbi ülésén kimondotta, hogy a csehszlovákiai magyarság számára az autonómia azonnali bevezetését követelik. A kiadott közlemény hangsúlyozza, hogy a magyarságot az önrendelkezési jog figyelembevételével csatolták Csehszlovákiához.

Eszterházy János gróf, a Magyar Párt elnöke nyilatkozott az egyik budapesti lap munkatársának. Kijelentette, hogy az egész nemzet számára, mint jogiszemélyiségnek kell megadni a teljes egyenjogú önkormányzatot. De ez csak az első lépés — hangsúlyozta az elnök — és amikor az önrendelkezési jogot követeljük, egy jöttánnyival sem követelünk többet, mint amennyit a csehek követeltek annak idején.

A Bethlen István grófhhoz közelálló 8 Órai Újság mai számában egyébként azt írja, hogyha a szudeták kérdését csak népszavazás után lehet a történelem után rendezni, ugyanez áll a Csehszlovákiában élő magyarságra is, amelyet megkérdezzék nélkül iktattak a csehszlovák államba s amelyik sohasem mondott le önrendelkezési jogáról. Miután a magyarság vezetői hiába próbálták békes tárgyalások útján kivívni az egyenjogúságot és önrendelkezési jogot, elérkezett az ideje annak, hogy megkérdezzék a lakosságot afelől, hogy hová akarnak tartozni.

Megelégedéssel tért vissza Chamberlain

Chamberlain és Hitler közötti tanácskozás két és fél órát tartott és azon rajtuk kívül csak Smidt vett részt mint tolmács. Ribbentrop, Henderson és Wilson a szomszédos szobában tanácskoztak. A két javaslaton: a nagyhatalmak közötti kapcsolat újabb felvétele és Csehszlovákia elleni erőszakos lépés meggátolásán kívül hír szerint Hitler nem vetette fel a gyarmatok és lefegyverezés kérdését. A kancellár hangsúlyozta, hogy a szudéta területen uralkodó viszonyok szükségessé teszik a mielőbbi újabb tanácskozást. Hír szerint Hitler csütörtökön este telefonon közölte Mussolinivel a Chamberlainnel folytatott tanácskozás részleteit.

Neville Chamberlain angol miniszterelnök délelőtt 11 óra 58 perckor érkezett meg Berchtesgadenből a müncheni repülőtérre. Az angol államférfi a müncheni vasúti állomásról gépkocsin ro-

CORSO: 8 órákor mérs. hejyarak. 5, 7.15 és 9.30 órákor. Tel. 2065

A kis primadonna Shirley Temple

Randolph Scott, Gloria Stuart. 2. 6 vi já ka. Csupa vidám-ag, szórakozás és humor. Hírado és színes pó kép.

Jön. „Eli, szeress, tanulj“ v. j. j. Robert Montgomery és Rosa Ind Russel

„MATUZ“-féle csillárok kizárólagos eladási helye, eredeti gyári árakon. Szeptember hónapban minden csillárhoz INGYEN adunk valódi „TUNGSRAM“ égőket. SZABÓ ALBERT
 A csillárok díjmentes felszereléséről is gondoskodunk. üveg és porcellán nagyáruháza.
 Továbbá készpénz árak mellett 6 havi részletre kiszolgálunk.

vid sétakocsizást tett Münchenen át. Utazásának hírére a müncheni lakosság nagy tömegekben gyűlt össze a város közelében levő repülőtérre. Már elutazása előtt jóval korábban készen állott az angol légi forgalmi társaság két utasszállító repülőgépe. A müncheni S. S. csapatok diszorséget állítottak fel a repülőtéren, ahol megjelent Epp tábornok, bajorországi helytartó, Ragner államminiszter és a müncheni főpolgármester.

A Havas ügynökség jelenti Berlinből: Berchtesgadeni jelentés szerint Chamberlain miniszterelnök elutazása pillanatában a helyzet még mindig bizonytalannak látszott. Kétségtelen, hogy német részről bizonyos optimizmus nyilvánul meg. A németek tartózkodók, de bizakodnak. A németek úgyszólván kivétel nélkül a szudétanémeteknek a birodalomhoz való csatolását követelik.

A londoni Daily Mail szerint Chamberlain miniszterelnök Hitlerre jó benyomást tett. A német birodalom vezére nyílt és egyenes jellemű embernek tartja az angol kormány elnökét és azt hiszi, hogy meg lehet vele egyezni. A lap úgy tudja, hogy Chamberlain körvonalazta a kancellár előtt megoldási tervét. Hitler véleményét magával viszi Londonba, hogy azt kormányának tagjai elé terjessze.

Német politikai körök véleménye szerint a helyzet annyira kiegyeződött, hogy egyelőre gondolni sem lehet további tárgyalásokra.

Neville Chamberlain angol miniszterelnök Münchenből történt elutazása előtt angol nyelven hosszabb és részletesebb rádiónyilatkozatot tett. A nyilatkozatot valamennyi angol és amerikai rádióállomás közvetítette.

Nyilatkozatában az angol kormányelnök megelégedéssel szökött arról a rendkívüli szívélyes fogadtatásról, amelyben nemcsak a német birodalmi kormány, hanem a lakosság minden rétegében részesítették. Hitler kancellárral folytatott hosszú megbeszélése után most Londonba repül és reméli, hogy az angol kormány tagjaival folytatandó tárgyalások utáni igen hamar ismét megkezdheti a tárgyalásokat.

Londoni jelentés szerint angol politikai körökben arra számítottak, hogy Chamberlain miniszterelnök több napot tölt Németországban. Gyors hazatéréséből arra következtetnek, hogy a miniszterelnök igen fontos indítványt akar az angol minisztertanács elé terjeszteni. A minisztertanács összehívására még nem történt intézkedés és az angol parlament összehívásának idejét sem állapították meg.

Párisi lapjelentések szerint a berchtesgadeni találkozón Hitler nem beszélt a szudétákról, mivel ez a kérdés szerinte el van intézve és a szudétáknak a csehekkel kell tárgyalni, amire neki nincs befolyása. Más hírek szerint a találkozóknak két fontos eredménye a következő: 1. Németország lekötötte magát, hogy nem nyul erőszakhoz. 2. Elhatározta, hogy a legszélesebb körű tárgyalásokat kezdi meg.

— Párisban úgy tudják, hogy abban az esetben, ha Chamberlain miniszterelnök nem utazik el Hitlerhez, akkor csütörtökön reggel megindultak volna a német csapatok.

Azt is beszélnek Párisban a berchtesgadeni tudósítók jelentése alapján, hogy Hitler a következő szavakkal fogadta az agg Chamberlaint:

— *En vagyok a fiatalabb és így nekem kellett volna ön elé utaznom. De tartottam attól, ha egy fővárosban találkozunk, akkor túl hivatalos lett volna a találkozó jellege, én pedig bizalmasnak szeretném ezt tenni.*

A londoni rádiónyilatkozat

A rendőrség már két órával Chamberlain miniszterelnök érkezése előtt, lezárta a houstoni repülőtér kapuit. A miniszterelnök gépe 17 óra 29 perckor ért földet. A hatalmas tömeg a gépmadárból kilépő Chamberlaint megéljenzelte, amely után a kormányelnök ezeket mondotta:

— *Előbb térek vissza utamról, mint azt gondoltam. Olyan utazáson vettem részt, amelyet, ha nem vagyok annyira elfoglalva, bizonyára nagyon élveztem volna. Tegnap délután beható megbeszélést folytattam Hitler kancellárral. Ez a beszélgetés nyílt, de*

ugyanakkor barátságos volt. Most már mind a ketten ismerjük egymás álláspontját. Utamról bővebben nem nyilatkozhatom, miután előbb minisztertársaimmal kívánok tanácskozni. A közvélemény mindenestre helyesen tenné, ha nem ülne fel idő előtt forgalomba került híreszteléseknek. Talán néhány nap múlva ismét Hitlerhez utazom. Megígérte a kancellár, hogy a fele utra elém jön, mert meg akar kimélni egy öreg embert az út fáradalmaitól.

A tömeg e szavakra újabb éljenzésekben tört ki, amit Chamberlain mosolyogva és kissé meghajolva köszönt meg.

Kordt londoni német ügyvivő, aki szintén megjelent a repülőtéren az angol miniszterelnök fogadtatásán, ezekkel a szavakkal üdvözölte Chamberlaint:

— *Remélem, utja sikerrel járt. Ön meghódította honfitársaimat.*

— *Nagyon kedvesek voltak hozzám — válaszolta a miniszterelnök — és valóban na-*

Kedden lesz az újabb Chamberlain—Hitler találkozás

Berchtesgaden. (Rador.) A legközelebbi találkozót Hitler és Chamberlain között szeptember 20-ára, keddre tervezik a rajnamenti Dodesbergben. A találkozóra széleskörű intézkedéseket tettek. A Führer személyi testőrsége már el is indult Dodesbergbe. A városban lévő szállodákban 70 újságíró részére foglaltak szobát. A Führer és az angol miniszterelnök közötti tárgyalások egy, a városon kívül levő kastélyban folynak le. A Havas távirati iroda hozzáfűzi ehhez a jelentéshez, hogy a tárgyalásokon résztvesz Daladier francia miniszterelnök is.

Runciman: „Rendkívüli kényes a helyzet“

Prága. Lord Runciman és első munkatársa, Ashton Gwatkin ma délelőtt fél 12 órakor hagyták el Prágát és repülőgépen Londonba utaztak. A prágai repülőtéren a Havas iroda munkatársának Runciman lord a következőket mondotta:

— *Chamberlain miniszterelnök kívánságára utazom haza Londonba. A berchtesgadeni megbeszélések után Chamberlain miniszterelnök felkért, hogy sürgősen keressem fel. Hogy miért kéréstet magához, azt még nem tudom.*

A Havas ügynökség munkatársa megkérdezte a lordot, hogy vajon visszatér-e azután Prágába?

— *Remélem, hogy visszajövök, de hogy mikor azt lehetetlen megmondanom. Minden a küszöbön álló nemzetközi tárgyalásoktól függ.*

Az újságíró következő kérdése az volt, hogy milyen benyomásokkal távozik el a lord Prágából?

— *Jó és rossz benyomásokkal — válaszolta Runciman.*

— *A benyomások végső mérlege mit mutat — vetette fel a következő kérdést az újságíró.*

— *A jó benyomások elnyomják a rosszakat — felelte a lord.*

Beszélgetést folytatott ezután a Havas munkatársa Ashton Gwatkinnal is, aki ezeket mondotta:

— *Tegnap este még nem tudtam, hogy ma elutazom. Visszatérek, de hogy mikor azt én sem tudom.*

Runciman lordtól a prágai repülőtéren Benes köztársasági elnök nevében Smutny protokoll főnök köszönt el. Jelen voltak az elutazásnál a prágai angol követség tagjai, valamint a Runciman-küldöttség tagjai és Runciman felesége is. Felesége ugyanis egyelőre Prágában marad és az újságíróknak kijelentette, hogy nagyon örül a jó

gyon jól éreztem magam.

E beszélgetés közben az egyik titkár lépett Chamberlainhez, akinek a királyi udvar gyászkeretes borítékját nyújtotta át. A borítékban György király négyoldalas levele volt.

A miniszterelnök azonnal felszakitotta a borítékot és olvasni kezdte a levelet. Közben állandóan megjegyzéseket tett a mellette álló külügyminiszterhez. A tömeg pedig egyre tüntetett a népszerű államférfi mellett. Minduntalan felhangzott ez a kiáltás: „Öreg Chamberlain, ezt jól csináltad.“ A miniszterelnök 6 óra 20 perckor érkezett a miniszterelnöki palotába. Chamberlaint a bejáratnál felesége fogadta, aki férjének a király újabb levelét nyújtotta át. Chamberlain ezt is azonnal felbontotta és azt olvasva lépett be a palotába.

Prágából jelentik: Arzberg Schirdungnál a német állásokat katonaság szállta meg. Megállapítást nyert ezenkívül még az is, hogy a határon túl tüzérseg is érkezett az állásokba.

időnek és szélsősédek, mert férje most utazik először repülőgépen.

Lord Runciman és főmunkatársa, Gwatkin megérkezett a croydoni repülőtérre. A lord fáradtnak és összetörtnek látszott. A megjelent újságíróknak rövid nyilatkozatot adott és többek között ezeket mondotta:

— *A helyzet rendkívül kényes, mondhatnám, hogy az Istennek tédén van. Egyelőre még nem tudom, mikor térek vissza Prágába.*

„Nem lesz olyan csehszlovák kormány, amely a népszavazáshoz hozzájárulna“

Prágai jelentés szerint Benes köztársasági elnök Vaverka volt meghatalmazott minisztert, a csehszlovák kormány propagandaminiszterévé nevezte ki.

Bechinje, csehszlovák közlekedésügyi miniszter és helyettes miniszterelnök nyilatkozatot adott a sajtónak és többek között a következőket jelentette ki:

— *Nem lesz sohasem olyan csehszlovák kormány, amely hozzájáruljon a népszavazás gondolatához és nemzetközi rendientartó közegeknek a köztársaság területére való bevonuláshoz. Felhívom Csehszlovákia lakosságát, hogy bizzon a kormányában és hadseregében.*

Mussolini „nyílt levelének“ feltűnéstkeltő szövege

A bucaresti-i vezető sajtóorgánumok kivétel nélkül valamennyien teljes egészében közlik Mussolini „nyílt levelét“, amelyet Runciman lordhoz intézett. A „nyílt level“ teljes szövegében — úgy, amint a „Popolo d'Italia“ —

— Folytatás a 7-ik oldalon —

URANIA 5, 7.15, 9.30 órákor. 3-kor mérs.

Evek óta most először!

Követjük lekövetője egy izig-vérig kalendárium fordulatait

HARRY PIEL a

Gangszterek nyomában

há cimborájával RIN-TIN-TIN-vel, a csodakutyával.

Pálműsor: színes trükkfilm és didögő; akrobatika.

Szombaton és vasárnap este 9.30 órákor fellép

Dima László

hegedűművész csodagyermek

Megnyitó ünnepség a katolikus gimnáziumban

Intézkedés a román nyelv fokozottabb elsajátítása érdekében

Megnyiták a középiskolák kapui s a diákokat csengőszó hívja a tantermekbe, hogy megkezdjék a tanulást. A római katolikus gimnáziumba az 1938-39-ik tanévben 132 tanuló iratkozott be. A tanítás, mint minden középiskolában, szeptember 16-ikán kezdődött meg. de a megnyitó ünnepségek, a tanítványok lelki előkészítése az új tanévre már két nappal előttről folytak le. Szeptember 14-én délután fél négy órakor gyűltek össze a katolikus gimnázium tanulói az Alma Materben, ahonnan testületileg vonultak a minorita templomba, ahol a gyónás szentségében részesülhettek. Az ünnepélyes Veni Sancte szeptember 15-én reggel nyolc órakor volt, amidőn az ünnepélyes szent mise keretében megáldozott a tanulóifjúság. Ezután a gimnázium tornatermében gyűltek össze, ahol Fischer Aladár igazgató lendületes, mélyreható megnyitó beszédet mondott. Elsősorban emlékezett meg az ország mely gyászáról, Ófelsége Mária királyné haláláról, s megilletődéssel tárta fel az országot ért veszteséget. Ezután a gimnázium halottai

ról emlékezett meg: báró Exterde Kálmán egyházközségi gondnok, Lócs Rezső egyházközségi előjáró érdemeit idézte a tanulók emlékeztetésére, majd pedig Bezsula György III-ik osztályos növendék megrendítő haláláról emlékezett meg. A fiatal diák az elmúlt nyáron egy légycsinés következtében vérmérgezést kapott és rövid szenvedés után eltávozott az élők sorából. Fischer Aladár évnyitó beszédét a tanulásra való buzdítással fejezte be.

A római katolikus gimnáziumban az 1938-39-es tanévben a román nyelv gyorsabb és kitünőbb elsajátítása érdekében újítást vezettek be. Az igazgatóság elrendelte, hogy a gimnázium I-II. osztályában a természetrajz, a III-V. osztályokban a fizika és a VI-VII. osztályokban a filozofia tantárgyakat románul adják elő a tanárok, hogy ezáltal is gvarapodhasson a tanítványok román nyelv tudása.

A római katolikus gimnáziumban a rendszeres tanítás pénteken, szeptember 16-ikán kezdődött meg.

„Kérek az esküvőmre egy kanárit, amely a menyasszonyom kedvenc szerelmi dalát füttyüli”

Newyork. Csikágóban él egy hegedűművész-nő, Miss Sylvia Gower, akit naponta reggeltől estig keresnek telefonon a vevői. Furcsa vevői vannak a hegedűművésznek.

— Tudna kérem — kérdi például tőle az egyik vevő — este nyolc órakor küldeni nekem egy madarat, lehetőleg kanárit, de olyant, amelyik az indián szerelmi dalt füttyüli. Két óra hosszat volna szükségem rá. A megszokott árat fizetném érte.

Miss Sylvia Gower csikágói hegedűművész-nő ugyanis arra az esetre számítva, hogy nem mindig fog hangversenyeivel sok pénzt keresni, praktikus pályára tért át: különböző dalokra tanítja a darait, amelyeket aztán drága pénzért elad a miliomosoknak. Több száz kanárimadara van és mind egyik kis kanári más-más dalt tanult füttyülni oktatójától.

Miss Sylvia Gower egy-egy kis dalra tanítja meg minden kanáriját. De ezt az egy dalt azután mesterien füttyüli mindegyik.

A tanítási módszer nagyon egyszerű, de rengeteg türelmet igényel. A hegedűművész-nő „előhegedüli” a dalt madarainak és addig játssza egymásután tízszer-húszszor-harmincszor ugyanazt a dalt, míg végül a kanári tökéletesen megtanulja és elfüttyüli.

Rengeteget kell dolgoznia Miss Sylvia Gowernek, mert „találmányának” óriási sikere van Csikágóban, valósággal szétkapkodják a kis kanári-művészeket — és ilyenkor a hegedűművész-nő kezdheti elől a betanítást új kanárimadarakon. A takarékosabb emberek eleinte csak kölcsönbe vették két-három órára ezeket az éneklő kanárimadarakat. Vendégeiket akarták szórakoztatni a kanarifüttyel, utána azonban úgy megszerették az aranyos kis madárkákat, hogy megtartották maguknak és Miss Sylvia Gower kezdhette elől tanítani a Mendelssohn-nászindulót. Mert Miss Gower statisztikáiból kiderül, hogy ez a legnépszerűbb kanári-dal. A nászindulót füttyülő kanárikat keresik legjobban Csikágóban. Minden fiatal pár megveszi magának, esküvő előtt meg különösen sok vőlegény kedveskedik nászindulót füttyülő kanárijával menyasszonyának.

Hogy milyen népszerűek lettek Miss Gower kanárijai Csikágóban, azt hiszem misem bizonyítja jobban, mint a kanárik legújabb „alkalmazási” módja:

A csikágói gavallér vacsorára hívja szerelmét. Elmennek egy előkelő étterembe, leülnek egy asztalhoz, megrendelik a menüt, amely mellé a pincér aranykalitkába helyezett kis kanárimadarat szervíroz a hölgy elé. A kis kanári madár a hölgy elragadtatott megdöbbenésére kedvenc dalát kezdi füttyülni. Mondanunk sem kell, hogy az ilyen figyelmes fiatalembernek Csikágóban „nyert ügye” van.

A gáji új plébános üdvözlete hiveihez

Szalay Albert minorita áldozópap, mint ismeretes, átvette a gáji plébánia vezetését, s munkájában, a hivek lelki gondozásában Mezey Tibor segédlelkész segítkezik. Szalay Albert az új plébános a plébániai értesítő keretében üdvözölte a hivek seregét s ezalkalommal hozták tudomásul a gáji plébánia templomban tartandó szentmisék sorrendjét is. Eszerint az istentiszteletek rendje a következőképp változik:

A hétköznapi szentmiséket továbbra is 8 órakor tartják, de előtte és utána a hivek bármikor elvégezhetik szentgyónásukat. Vasár- és ünnennap mindig 2 szentmise lesz. Reggel fél 9 órakor és 10 órakor. A 10 órai szentmisén minden esetben a hivek lelkiüdvéért is imádkoznak. Ezen a szentmisén szentbeszéd is lesz.

A betegeknek mindig rendelkezésére állnak és kérik a hiveket, hogy ne hagvianak egy beteget sem Krisztus vigasztaló ereje nélkül szenvedni.

Szalay Albert a gáji hivek számára írt üdvözítő beszédét lendületesen és szeretetteljesen fejezi be:

„— Testvéreim! Örömmel és mérhetetlen szeretettel jövök közétek daptársammal együtt. Egyedül csak a Ti lelki és testi javatokért akarunk dolgozni. Krisztus Urunk szeretetét és békéjét akartuk köztetek mégjobban megszilárdítani. Ezért kérek benneteket, fogadjatok Ti is őszinte szeretettel és támogatással, hogy a jó Isten kegyelme és áldása mindig rajtunk és magunkon maradjon.”

MI ILLIK 1938-BAN?

London. A News Chronicle-ben Evelyn Taylor, az ismert angol újságíró érdekes problémát vet fel. A kitűnő író elmondja, hogy legutóbb megkérdezte tőle egy páriskörnyéki nevelőintézet angol tanárnője. „Vajon mi is az illemkódex 1938-ban?”

Evelyn Taylorl váratlanul érte a kérdés és amikor gondolkozni kezdett felette, rájött, hogy bizony nagyon nehéz lenne igazán jó illemkódexet összeállítani napjainkban.

Harminc év előtt az illemkódex nagyon határozott volt. Nem illett asztalnál könyökölni; nem illett evés közben beszélni; a férfiak felálltak a villamoson, autobuszon a nők előtt, sőt felkeltek helyükről, ha egy hölgy lépett a szobába. Jól nevelt férfinak eszébe nem jutott volna zsebetett kézzel beszélni hölgyekkel és persze arra még csak gondolni sem mert volna, hogy szájában cigarettával társalogjon vele.

A háboru előtt nem illett jólnevelt nőnek nyilvános helyen cigarettázni és nem illett keresztbe rakni a lábát sem. A nők nyilvános helyen soha nem vették le a kalapjukat, vagy a kesztyűjüket, étkezés közben pedig nem beszéltek ételekről. Elképzelhetetlen lett volna, hogy estélyeken, vagy akárcsak délutáni teákon elkezdtek volna fésükködni, vagy arcukat rendbehozni. A békeévekben az emberek csak azt hívták meg házukhoz, akiket igazán jól ismertek és a vendégek sohasem mulasztották el, hogy másnap köszönőlevelet ne írjanak a meghívásért.

Evelyn Taylor cikke további részében arról írt, hogy manapság a szülőknek bizony nagyon nehéz tanácsot adniok gyerekeiknek, annál is inkább, mert: ők maguk nem járnak elől valami jó példával. A szülők, miközben gyerekeiket arra tanítják, hogy az asztalnál nem illik könyökölni, döbbenten eszmélnék rá, hogy maguk is könyökölve mondták ezt. Manapság az emberek 90 százaléka úgy eszik, hogy a könyöke az asztalon van. Manapság a legtöbb ember nem törli meg száját, melótt inna; több ételt tesz a tányérjára, miut amennyit meg tud enni és így azután ott marad az étel egyrésze a tányérján, ami a háboru előtt bizony rossz gyerekszobára mutatott volna.

Mi haszna lenne arra tanítani a fiukat, hogy keljenek fel a földalattin és az autobuszon, ha hölgyek állanak, amikor a gyerek azt látja, hogy a fiatalemberek tucat számra ülnek, amikor idősebb hölgyek állnak. Igaz, hogy manapság a legtöbb nő nem örül ennek az udvariasságnak, sőt nagyon sokszor gorombán utasítják vissza a felajánlott helyet.

1938-ban nem ükőzik már semmiféle illemszabályba az, hogy a nők a vendéglőben, kávéházban és egyéb nyilvános helyen nemcsak hogy kalap, vagy kesztyű nélkül jelennek meg, hanem még csak harisnyát sem buznak. 1938-ban a divatos fürdőhelyek legelőkelőbb éttermeiben is ilanellnadrágos, shortos, sőt uszórúhás nőket lehet látni.

Ma elképzelhetetlen lenne arra tanítani a fiatal lányokat, hogy vasárnap méltóságtejesebben öltözzenek, pusztán csak azért, mert vasárnap van. Az sem előírás többé, hogy ha este kilenc után megy el hazulról: esélyi ruhát öltson magára. A mai illemkódex külön mozi ruhát ír elő, külön táncruhát, kisestélyi ruhát és nagyestélyit. A mai fiatal lányok rájöttek már arra, hogy nem kell hosszú kesztyűt húzniok még az Opera díszelőadásaira sem. A szaténblúz és a hosszú szoknya — vagyis az, amit általában kockian-rutának hívnak, — polgári jogot kapott a legelőkelőbb színházak előadásaira, sőt kisestélyi ruhának is elmezy.

Ugyanez a helyzet különben a fiatalembereknél is. Ki tudja manapság, hogy mikor kell szmokingot öteni és mikor jelenti ez azt, hogy a vendég „ülőtözött”. A kemény szmokinginget mindjobban kiszorítja a puha selyeming és a fehér ing helyett színes inget hord ma a férfiak többsége. Kipusztatóban van a mellény is és a férficipő lassanként helyet engednek a szandáloknak és a nőcipőhöz hasonlatos csatos topánoknak.

Evelyn Taylor azzal fejezi be cikkét, hogy igazán ideje lenne összeállítani 1938. illemkódexét, hiszen ebben az ijesztő zürzavarban már senki sem ismeri ki magát többé.

Eltörték a bourgi muzeumból Leonardo da Vinci „Gioconda“-ját

Páris. Az Echo de Paris jelentése szerint a bourgi muzeumból eltűnt egy fára festett kis kép, amely Giocondát ábrázolja. A kép felbecsülhetetlen értéket képviselt, mert szakértők szerint azt Leonardo da Vinci festette. A képet 1733-ban Passera katonáorvos találta Olaszországban és magával hozta Párisba. Később a bourgi muzeumba került. A rendőrség nagyarányu nyomozást indított és eddig ötszáz személynél tartották házkutatást.

Se cantă de oă re întreprindere mare

stenotipist (s'enotipis'ă)

ou onostință de limbă.

Oferte sub „HARNIC” la Rudolf Mosse Arad

Hadat üzent Vlad tábornok, Aradváros főpolgármestere a sötétben dolgozó névtelen feljelentőknek

Egyszerűen a papirkosárba dobják azokat az irásműveket, amelyek névtelenül rágalmaznak a hatóság előtt

Érdekes és figyelemreméltó felhívással fordul a lapok nyilvánosságán keresztül Vlad Alexandru tábornok, Aradváros polgármestere a közönséghez. A polgármester közli, hogy a városvezetés semmiféle névtelen feljelentést nem vesz tudomásul, az így benyújtott feljelentéseket egyszerűen papirkosárba dobják, mert a polgármester megítélése szerint azoknak a közléseit, akik nem akarják, vagy nem merik magukat megnevezni, nem vehetik tudomásul.

— Ha valakinek — hangsúlyozza a polgármesteri nyilatkozat — olyan közlendője van, amit a városvezetés tudomására kíván juttatni, írja alá a benyújtott feljelentést, amit egyébként mindenkor bizalmas jelleggel kezelnek.

Vlad Alexandru tábornok polgármester nyilatkozata méltó ahhoz a szellemhez, amelynek bevezetését hivatalbalépésekor bejelentette. Valóban tarthatatlan helyzet az, hogy a névtelenség homályába húzódó vádaskodók rágalmaikkal zaklassák a város tisztviselői karát, nem beszélve arról, hogy felesleges és kellemtelen munkatöbbletet okoznak a város vezetésének is.

Itt említjük meg, hogy a Bucurestii Tim-

pul című lap meglehangú cikkben méltatja azt a szabályrendeletet, amelyet Vlad Alexandru tábornok polgármester a városházi ügyviteli irányítására megalkotott. A cikkíró kiemeli a szabályrendelet egyszerű és mégis a követelményeknek tökéletesen megfelelő rendelkezéseit, hangsúlyozza, hogy az egész szabályrendelet magán viseli a közigazgatással tökéletesen tisztában lévő, széleslátókörű férfi jó tulajdonságainak jellemvonásait.

Örömmel és meglepéssel vesszük tudomásul a fővárosi lap cikkét, amelynek írója követendő példaképpen az egész ország illetékesinek figyelmébe ajánlja Vlad Alexandru polgármester szabályrendeletét, amely megfelelőképpen biztosítja a közigazgatási munka zavartalan menetét. Vlad Alexandru tábornok első ténykedésével — a szabályrendelet megalkotásával, amelynek elkészítésénél nagy segítségére volt kitűnő munkatársa, dr. Bejan Romuius első alpolgármester, — országos hírnevet szerzett Aradnak és reméljük, hogy ez a kezdet megfelelően szép folytatást nyer majd azzal, hogy egyébként is, minden vonatkozásban mintavárossá fejleszti Aradot úgy közigazgatási, mint más szempontokból.

Kisérteties élethűségű gáztámadási gyakorlat lesz a jövő héten Aradon

Mit kell tudnia a nagyszabású „hadijátékról” a nagy közönségnek?

Este megismélik a déli gyakorlatot!

Szeptember huszonekettedikén ismét nagyszabású légvédelmi gyakorlatokat rendez Aradon a városházi ügyvitel keretén belül működő légvédelmi hivatal.

Valóságos hadijátékot terveztek ki erre a napra, amikor is a város közönsége végigjárja egy repülőgéptől megtámadott nyílt város menekülő lakosságának szerepét.

Voltak már ilyen légvédelmi próbák Aradon, azonban a most lefolytatandó gyakorlat méreteiben meghaladja az eddigieket és a rendező légvédelmi hivatal reméli, hogy az ismételt gyakorlatok hatásaképpen a közönség fokozódó komolysággal, növekedő fegyelmével viselkedik az ismétlődő próbák során.

Déli 12 órákor kezdődik meg a gyakorlat.

A közeledő — 10 gépből álló, — feltételezett ellenséges bombavető repülőraj közeledését a város összes szirénái, valamint a templomok harangjai adják tudtul. A légvédelmi hivatal már szét is küldte valamennyi gyárvállalathoz és a templomokkal rendelkező hitközségekhez pontos utasításokat tartalmazó körlevelet, amelynek értelmében a 12 órákor megszólaló szirénák és harangok, amelyekhez az aradi vasúti állomás mozdonyainak és fűtőházának gőzsípjai is csatlakoznak, hosszan leadott, összesen három percig tartó jelzésekkel adják tudtul a levegőn keresztül közeledő veszedelemet.

A riadójelre valamennyi uccának ki kell ürülnie. Ismét felállítják a képzelt légvédelmi fedezékeket jelző táblákat és a közönségnek kötelessége ezekre a menedékhelyekre visszavonulni. Az uccákon közlekedő kocsik utasainak is le kell szállniuk, hogy fedezékbe vonuljanak. Ha nincs a közelben fedezék megjelöléssel ellátott képzelt menedékhely, kapualjakban, vagy más védett helyen is meghúzódhatnak a közönség.

Hangsúlyozottan felhívja a rendező légvédelmi hivatal a közönség figyelmét, hogy 22-én délben a légvédelmi támadásra való tekintettel ossza be elintézni való dolgait

A rendőrség mindenkit eltávolít az uccákról, a járműveket feltartóztatják, tehát az uccai közlekedés tíz percre — a gyakorlat időtartamára — megáll. Akinek tehát — különösen, ha vonatindulással kapcsolatosan — valakinek úgy adódik dolga, hogy a képzelt támadás idején az uccán kellene tartózkodnia, induljon utnak tíz perccel előbb, hogy még idejében célhoz érjen.

Az elkészített tervek szerint a támadás következtében négy épület-csoportot bombatalálat ér. Az egyik „találat” célpontja a távbeszélőtársaság Carol-körúton lévő palotája. Ezt az épületet „szétlőtték” és mivel gázzal telt bomba is találta, az épület romjait és a környéket „gázveszélyesnek” nyilvánítják.

Ezt a körülményt nagy, feltűnő, kékszinű vászon-zászló jelzi majd.

Második találat feltételezett helye a posta-épület, amelyre piros zászló kerül annak jelzésére, hogy

a bombatalálat felgyújtotta az épületet.

A vasúti állomást a tervek szerint a bombatalálat felgyújtotta és ugyanekkor a környéket a repülő-

Dr. Cotioiu Romuald városi főorvos eredményes hadjárata az aradi járványos megbetegedések leküzdésére

Cotioiu Romuald dr. városi főorvos részletes kimutatást készített az utóbbi időkben a főorvosi hivatalnál bejelentett tifusz-megbetegedések előfordulási helyének megállapításáról. A kimutatásból kiderül, hogy Pernyában husz tifusz-megbetegedés történt, míg a város összes többi kerületében csak további négy tifusz esetet tartanak nyilván. A főorvos különben erélyesen szorgalmazza a pernyávai lakosság beoltására általa megindított kezdeményezés megvalósítását. Erre vonatkozó előterjesztését — mint már jelentettük, — elvben jóvá is hagyták, most pedig 5 kiló oltóanyag érkezett. De az oltás megkezdésére feljogosító intézkedést még nem vette kézhez. Ennek meg sürgetésére két táviratot is küldött az aradi főorvosi hivatal és remélhetőleg most már a legrövidebb időn belül megkezdődhetik az oltás. A rendelkezésre álló oltóanyag több mint 2000 ember számára elegendő.

A tifusz és vérhasjárvánnyal kapcsolatosan egyébként más, fontos intézkedések is történtek a városi főorvosi hivatal részéről. Mivel az összes kórházak megteltek, a főorvos úgy

Aranyér? Vigyázat!

Az aranyér váratlanul jelentkezik és hamar rosszabbodik, ha nem kezeljük idejében. Gyakran megtörténik, hogy amikor már gyógyultnak érezzük magunkat, hirtelen ismét jelentkeznek a fájdalmak. Használjon már az első jeleknél Goedecke féle Anusol végbélkúpot, amelynek gyorsan enyhítő és mindig sikeres hatását az egész világon ismerik. Kérdezze meg orvosát.

Anusol-Goedecke

támadásnál használt gázbombák „gázosították” is. Piros és sárga zászló jelzi majd a támadás ilyenirányu, feltételezett eredményét. Nagy rombolást, tüzet és gázveszedelmet jeleznek majd a textilgyárból, ahol fehér zászlót tűznek ki. Ugyan ez a veszedelem „adódik” a Fehér Kereszt-szállodánál, ahol a város szívében keletkezett veszedelem miatt az egész Eminescu-uccát lezárják a hatóságok. A Fehér Kereszten szintén fehér zászló mutatja majd a légi támadás „eredményes” voltát.

A tűzoltóság a veszélyeztetett helyekre nagy készülettel vonul majd ki és szabályszerű mentési munkálatokkal igyekszik elhárítani a „támadás” nyomán keletkezett veszedelmet.

Este 11 órákor megismélik a riadó és a képzelt támadás. A közvilágítást megvonják, az uccák elsötétülnek és a lakásokban is ki kell oltani minden fényt. A szirénák bugása, harangok kongása jelzi majd ez alkalommal is a támadó gépek érkezését. A gyakorlat befejezését tudomásul adó szirénázás és harangzás rövid, szaggatott jelekkel, három perccel keresztül hirdeti — amint ez délben is történtek majd, — a veszedelem elvonulását.

Vasárnap mutatkozik be

Arad unitárius egyházközségének Nagy Zoltán unitárius lelkész

Ünnepi urvacsoaraosztás és templomi hangverseny az ág. ev. templomban

Vasárnap déli fél 12 órákor tartja első aradi istentiszteletét Nagy Zoltán, az aradi unitárius egyházközség Manchesterből érkezett missziós lelkésze. Az új unitárius lelkész érkezése alkalmából az aradi unitárius hívek szombaton este nyolc órákor a Buzogány-féle Lido-étteremben ismerkedési vacsorára gyűlnek össze. Vasárnap, az istentisztelet keretében az új lelkész urvacsorát oszt.

Külön művészi élménye lesz a vasárnapi unitárius istentiszteletnek az az egyházi énekszám, amelyet Halmágyi Samuné, Erdélyszerte értékelt énekművésznő ad elő Páll Jenőné avatott orgonán, Kiséretével. Halmágyiné Cherubini: Miatyánk-ját adja elő az unitáriusok ünnepélyes vasárnapi istentiszteletén, amelyet ezuttal is az aradi ág. evangélikus templomban tartanak meg az evangélikus istentisztelet után, pontosan fél 12 órával kezdettel.

CENTRAL: 3, 5, 7.15 és 9.30 kor.

A halálrulett

Izgalmas bütyki film, pergő eseményekkel, nagy hatású jelenetekkel.

JOHN DARROW, MARY BRIAN. Legnagyobb Főriadó. Pompás kiegészítő műsor: Akrobátikus táncok

ARADI KOZLONY

Telefon: 11-51. Sürgőnyelv: KOZLONY

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
ARAD, Bul. Reg. Maria No. 19.

Előfizetési áraink:

Éves áron... 840 lei || Negyedéves 210 lei
Féléves... 420 lei || Egy hólapra 70 lei

Húsevő fák

A húsevő növények családjából eddig csak a húsevő virágokról tud a nagyközönség. Holott Franciaországban egy dr. Marcel Baudoin nevű orvos, aki Croix de Vie-ben (Provence) valóságos édenkertet létesített a legkülönbözőbb délszaki növényekből, több, mint tíz éve foglalkozik bizonyos fiziológiai kísérletekkel, amelynek célja kimutatni, hogy egyes öreg, hatalmas fák húsevőkké válhatnak. A kísérletek a következőképp folynak: Vékony cserépből készült dobozokat, mintegy husz centiméter távolságra helyeznek el a kismélt vagy a gyökér fölé, kiúzó gyökereitől. Bizonyos idő — egy-két év — múltán a gyökér mellékhatásokat ereszt és körülöleli velük a cserépdobozt. Az is megessett már, hogy e mellékgyökerek ölelése összeroppantotta a kis cserépkorsót s a behelyezett állat teteme a süppedős talajba került. Legutóbbára pedig — amint ezt dr. Baudoin fényképekkel igazolja — egy délafrikai kaktuszgyökereit valóságos sűrűerdőt ástak a cserépedény köré, az állat hullaja pedig — egy bebalzsamozott karvaly szolgált kísérleti alapul — pár hét múlva, eltűnt. Csak a csontok maradtak meg belőle. A kaktusz a tudós állítása szerint gyökereivel felszívta a madár ismét porhanyóssá vált húsát.

— Genfbe utazott Constantinescu nemzetgazdasági miniszter. Bucarestből jelentik: Miha Constantinescu nemzetgazdasági miniszter tegnap reggel a Smolnival Genfbe utazott. A nemzetgazdasági minisztert hatnapi távolléte alatt Mircea Cancicov pénzügyminiszter helyettesíti.

— Tárgyalások a nemzet munkavédelmi törvény módosításáról. Bucarestből jelentik: A román elemnek a vállalatoknál történő elhelyezését ellenőrző bizottság tegnap délelőtt Theodorescu ezredes, a vezérkar képviselőjének elnöklésével ülést tartott. Az ülés tárgyszorát a román elemnek a vállalatoknál történő elhelyezését szabályozó törvény módosítása képezte. A bizottság kedden folytatja ülését.

— Csökkentik a buza szállítási költségeit. Bucarestből jelentik: A pénzügyminiszteriumban Cancicov pénzügyminiszter elnöklésével a kormány gazdasági bizottsága ülést tartott s elhatározta, hogy a buza kivitelével kapcsolatosan ötven százalékkal leszállítják a szállítási költségeket szeptember 20-tól december 15-ig terjedő időben.

— Huszezer olasz vándorol Lybiába. Rómából jelentik: Mussolini miniszterelnök ma kihallgatáson fogadta Balbo marsallt. A kihallgatás után kiadott hivatalos jelentés szerint 20 ezer olasz Lybiába való kivándorlása ügyében folytattak tárgyalásokat Mussolini és Balbo között.

— Katonaköteles ifjak figyelmébe. Az elsőkerületi rendőrség felhívja az 1918., 1919. és 1920-ban született Aradon lakó ifjakat, akiknek itt kell sorozás alá állaniuk, hogy jelentkezzenek a központi rendőrség 53-as szobájában. — Ugyancsak jelentkezniük kell mindazon 1881. és 1917. évek között született egyéneknek, akiknek katonai helyzete nincsen rendezve.

— Tettleg inzultálta a rendőrt. Podrászky Sándor 30 éves, Carol-körút 68. szám alatti lakó gépkocsivezető szerdán a kora reggeli órákban az Avram Iancu-téren, valószínűleg ittas állapotban hangos borbélyt rendezett. A Marianu-utca sarkán szágulatozó teherautó rendőrszem csendre intette, amire Podrászky ingerülten válaszolt. A rendőr végül is bekísérte a központi rendőrségre. A rendőrség kapujában az ittas sofőr öklével fejbevágta az öt kísérő rendőrt és menekülni igyekezett. A megtámadott rendőr több, segítségére siető társával együtt lefogta a garázda embert, akit tegnap átkísértek a temesvári hadbíróshoz.

— VISSZAHELYEZTE ÁLLÁSÁBA A KÖZIGAZGATÁSI BÍRÓSÁG HORVÁTH NÁNDOR NAGYSZALONTAI VÁROSI ÁLLATORVOST. Nagyszalontáról jelentik: A nagyszalontai városi vezetőség belügyminisztériumi rendelkezésre való hivatkozással rendelkezési állományba helyezte az állam nyelvének nemtudása miatt Horváth Nándor városi állatorvost. Horváth a rendelkezési állományba való helyezés ellen közigazgatási keresetet indított a nagyvárad közigazgatási táblánál. A bíróság helytadott a keresetnek és a nagyszalontai városi vezetőséget kötelezte, hogy az állatorvost helyezték vissza állásába. Kedden már meg is érkezett az erre vonatkozó rendelkezés és Horváth Nándor szerdán már újból el is foglalta hivatalát.

— Ellopták a pénzt a besurranó tolvajok. Jahini Józsefné, Doamna Balasa-ucca 123. szám alatti lakos feljelentést tett a rendőrségen, hogy a tegnapi nap folyamán ismeretlen tettesek 1100 leit elloptak lakásáról. A rendőrség megindította a nyomozást.

Képrendőr az utcán

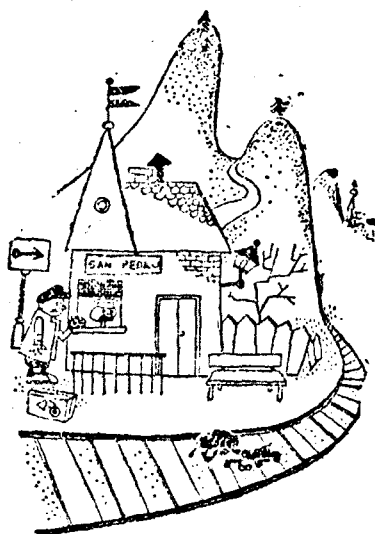
Az amerikai New Jersey államban lévő Verona városka polgármestere olcsó és ötletes megoldást talált a közlekedési kérdések megoldására. A város legfontosabb uccakereszteződésénél rendőrképet állított fel, amely egy new-yorki közlekedési rendőr fényképe nyomán készült. Az önműködő rendőr naponta ötvégezgerszer emeli fel a karját és ugyanannyiszor rámutat egy táblára is, melynek szövege figyelmezteti a gépkocsivezetőket a gyorsasági szabályokra. A kép olyan, hogy bármelyik oldalról jön is a közlekedő, mindig magán érzi a rendőr tekintetét. A polgármester szabadalmaztatta a rendőrt és meg van győződve róla, hogy találmánya korszakalkotó. Kijelentette, hogy „az ő rendőre” nem ordít, nem is tartóztat le senkit, de hatásosan figyelmeztet mindenkit a közlekedés rendjére. A rossz nyelvek ellenben azt mondják, hogy a gépkocsivezetők csupán azért lassítanak az önműködő rendőr láttára, hogy alaposan szemügyre vehessék a különös figurát.

— Sikkasztás miatt lett öngyilkos Balog Árpád cégigéző Nagyváradon. Nagyváradról jelentik: Tegnapi számunkban megírtuk, hogy Balog Árpád, az aradi „Romcolind” nagyváradai cukorlerakatának cégigézője a zsidótemetőben, revolverével agyonlőtte magát. A cégigéző ellen a vállalat 160 ezer lei sikkasztása miatt büntetőfeljelentést tett az ügyészségen. A rendőrség aznap kapta meg az ügyészség átiratát, amikor Balog Árpád végzetes tettét elkövette.

— Cáfollják Petrache Lupu legutóbbi csodájának híreit. Bucarestből jelentik: Egyes lapokban hírek jelentek meg Petrache Lupu, a maglaviti páászor legutóbbi csodatettéről. A hírek úgy szóltak, hogy egy Negri nevű tábornok, aki Petrache Luput szidalmazta, megnémt. Illetékes helyen megállapították, hogy Negri nevű tábornok nincs a román hadseregben, ami nyilvánvalóan egyben arra is mutat, hogy a lapokkal közölt csodatétel nem történt meg.

— Indiai fejedelmek között. Hátsó-India északi részén, Assam tartományban él egy népfaj, a nagák népe, amelynek izmos férfiai még ma is hódolnak a tejedés borzalmas szokásának. A törzs nőtagjainak — akik közül néhányat csak nemrég sikerült egy bátor fiatal tudósnak fényképeznie — nemcsak a ház körüli, de még a rizsföldeken szükséges munkát is el kell végezniük a férfiak heiyett. A titokzatos népfaj életéről közöl képekkel illusztrált cikket Tolnai Világlapja új száma.

Biztató jel

— Jön a vonat?
— Pár perc, uram. A vonatvezető kutyája már megérkezett.

— „SZABAD, BEMENET” mellett zenés reklámbemutatót rendezünk szombaton déli 11.30 órakor. Bemutatójuk ujonnan felszerelt színes reklám-vetítő gépünket működésben, a modern technika vívmányát. Ilyen berendezés Erdélyben kizárólag csak nekünk van Egészen újszerű, látványos és érdekes a vetítésünk.

Díjtalan zenés bemutatónkra tisztelettel meghívjuk Aradváros és környéke i. t. előkelő iparosait és kereskedőit, valamint az érdeklődő közönséget.

SCALA-mozli igazgatósága.

— Előkelő esküvő Budapesten. Néhaj kápolnoki Nyisztor Sándor és neje vámosi fajsi Anyos Márta leányát, Mártát, szeptember 19-én este fél 7 órakor vezeti oltárhoz Budapesten Olscher Oszkár. A fényes esküvő a belvárosi főplébánia templomban megy végbe. A fiatal párt, akiket Aradon is jól ismernek, — ismerőseik és barátaik jókívánságaikkal halmozták el.

— MAGYAR ALPOLGÁRMESTERT KAP MAROSVÁSÁRHELY VÁROSA IS. Marosvásárhelyről jelentik: Gópkocsin váratlan vizsgálat megtörtéása céljából Marosvásárhelyre érkezett Papp Danila, a Maroskerület királyi helytartója. Értekezlet keretében megtárgyalták az ujonnan kinevezendő polgármester és alpolgármester kérdését. Polgármesterré dr. Baciu Teofil neves ügyvédet, míg alpolgármesterré a magyar kisebbség részéről Szilgyártó Gábor tanárt terjesztették elő kinevezésre. Szilgyártó régi közéleti embere a marosvásárhelyi polgárságnak.

— Gyűlést tart vasárnap az Aradi Magántisztviselők és Kereskedelmi Alkalmazottak Szervezete. Vasárnap délelőtt gyűlést tart az aradi Magántisztviselők és Kereskedelmi Alkalmazottak Szervezete és ennek keretén belül beszámol arról a szervezési munkáról, amelyet az egyesület az utóbbi időben kifejtett. Ki akarja terjeszteni az egyesület kulturális munkáját és ezért megszervezi a magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak zenekarát, valamint műkedvelő csoportját, egyben pedig gondoskodik kulturális előadások tartásáról. Ugyancsak a kulturális keretbe tartoznak a román és német nyelvtanfolyamok, amelyek október 1-én kezdődnek meg M. Bréger Lujza tanárnő vezetésével.

Legszebb ajándék

egy szép csillár, vagy rádió

Gyári lerakat:

Sándor Iván & Comp.

Arad, Bul. Reg. Maria 18. Telefon: 11-32.

— Az Arad-Mosóczy-telepi Protestáns Kör fatányéros sütéssel kapcsolatos szüreti mulatságát szeptember hó 25-én délután 4 órai kezdettel tartja a Kör V. Pádua-ucca 51. sz. alatti ujonnan átalakított s teljesen berendezett termeiben. Az immár 10 éves gyakorlatú kör rendezőség biztosítja arra, hogy mindenki a legkellőesőbb szórakozásban részesül. A 3-as számú autóbussz megállóhelye a görögkeleti templomnál van. Minden érdeklődőt a legszívesebben vár a rendezőség.

— Az aradi leány-tanonciskola igazgatósága felhívja a munkaadók figyelmét, hogy a tanoncleányok kötelező tanfolyamaira a beiratkozások szeptember 20-án végetérnek és mindazokat a munkaadókat, akik addig a napig nem iratták be tanoncleányaikat, a törvény értelmében pénzbüntetéssel fogják sújtani.

— Aradi kisfiú borzalmas tragédiája. Kártyás János 4 éves kisfiú édesanyja tegnapelőtt egyedül hagyta otthon. A kisfiú édesanyja a piacra ment s amikor hazajött, a nagymosáshoz előkészített forró vízzel teli üstöt levette a tűzhelyről. A kisgyermek kíváncsian vizsgálta a piaci kosár tartalmát és eközben belésett az üstbe. Rendkívül súlyos égési sebekekkel szállították be a gyermekkorházba, ahol tegnapról mára virradó éjszaka borzalmas kínok között kiszenvedett.

— Kiutalták a nyugdíjakat. Bucarestből jelentik: A pénzügyminiszterium tegnap írta alá a szeptember havi fizetések és nyugdíjak kiutalására vonatkozó rendelkezéseket.

— Újabb összeütközések Palesztinában. Jeruzsálemből jelentik: Csütörtökön Palesztina egész területéről összeütközések híreit jelentették. Nazaret és Ramleth között két arabot megöltek, négyet megsebesítettek. Hailában egy zsidó megölték. Az utolsó két hét alatt a palesztinai veszteségmérleg a következő: meghalt 68 arab, 35 zsidó és 5 angol. Megsebesült: 49 arab, 42 zsidó és 13 angol. Csütörtök este Palesztina több részében nagy csata folyik angol csapatok és arab szaladharzosok között. A harc még péntek délelőtt is tartott és abban tizennégy repülőgép vett részt. Péntek délig több mint 150 halottja volt a harcoknak. A halottak legnagyobb része arab.

— Folytatás a 3-ik oldalról —

lia-ban megjelent, — a következőket tartalmazza:

— „Néhány hét előtt, amikor Londonból Prágába indult, senki sem tudott biztosan arról, hogy mi elintéznivalója van Önnek ott. Hivatalos jellegű volt az Ön megbízása, vagy sem? A választ bizonyos londoni közhatalos leplezi el“.

— „A közvetítő szerepe volt az Öné, vagy végül is mint döntőbíró kellett volna szerepelnie? A munkatársak egész vezérkarával érezett Prágába és az egész világ Önre összpontosította figyelmét. Mindenki csodálatot érzett Ön iránt azért a fellángolásért, amellyel küldetését betöltötte“.

— „Az utóbbi hetekben számos emlékirattal és vagy száz levéllel szerepelt, ucatáival fogadta a személyiségeket, beszélt a különböző nemzetiségek vezetőivel, mert hiszen nem csupán a németiség kérdéséről volt itt szó, hanem fennáll a magyarság, a lengyel lakosság és a szlovákság problémája is“.

— „Meggyőződés, hogy végül Ön is megállapította: a csehszlovák nemzet nem létezik s a csehszlovák állam létezésének nincs értelme“.

— „Nem véletlenül, csak „jónapot“ köszönni jött Ön, Runciman ur, egy olyan családhoz, amelynek kebelén belül a szívéllyességnek és a nehéz élésnek minimuma adódik, ahogyan az egyfajhoz tartozó, közös eredetű emberek között történik. Nem. A csehszlovák család alkotó elemei széthúzó, heterogén elemek, amelyeket nem a centripetális, hanem éppen a centriugális erők hajlanak. Így tehát az egyetlen összetartó erő ebben az esetben az erőszak. Ha ez megszűnik, Csehszlovákia széthullása, feloszlása elkerülhetetlenné válik“.

— „Versaillesben tényleg új „Bohémiát“ akartak létesíteni, homogén cseh lakossággal. Ehelyett azonban Csehszlovákiát alkották meg, valami olyan államalakulatot, amelyik sohasem létezett, lényegében mesterséges államot, amelyik létrejötte óta saját gyengeségének és életképtelenségének jelét viseli magán“.

J U N O

— „Azt hiszem, Runciman ur, hogy Ön olyanokat találta ezt az államot, mint ahogyan leírom“.

— „Valószínűleg felvetette a kérdést, végül is mi tennivalója van Önnek? Tényleg szóba került annak a lehetősége, hogy visszautazik Londonba. Nem. Hitler beszédétől kezdődőleg szép napok kezdődtek az Ön részére, Runciman ur. Olyasmint kezdeményezhet és valószínűsíthet meg, aminek nyoma marad a történelmi annalesekben. Most már elmúlt az engedelmesség ideje, Karlsbad minden létjogosultságát elvesztette, Benes — ez a vén parlamenti róka, — elvesztette a játszmát“.

— „Önök, Runciman ur, azt kell javasolnia Benesnél, hogy ne csak a németlakosság izeitében szervezze meg a népszavazást, hanem mindenütt, ahol a kisebbségi lakosság ezt kéri. Valószínű, hogy Benes ur visszautasítja ezt az indítványt. Ebben az esetben pedig Önnek meg kell magyaráznia, hogy Anglia hétszere is meggondolja, mielőtt háborút kezd egy olyan államért, amely annyi fikcióra épült, földrajzi szempontból pedig torzszülött és vakbélre, vagy hurkára emlékeztet“.

— „Ha London kijelenti, hogy mozdulatlan marad, senki sem mer megmozdulni. A játék nem éri meg a tétet, még akkor sem, ha a „Nagy Kelet“ játszik közre az egész ügyletnél“.

— „Ha Hitler azt merészelt volna, hogy három és félmillió csehet csatol a Birodalomhoz, Európának minden oka meg lett volna arra, hogy tiltakozzék és lármát csapjon. De Hitler nem is gondolt ilyesmire. Én, aki ezeket a sorokat írom, feljogosítva érzem magam arra, hogy közöljem Önnei: ha egyszer odáig jutottak volna a dolgok, hogy három és félmillió csehet felajánlanak Hitlernek, igen udvariasan de nagyon határozottan utasította volna vissza ezt az ajánlatot. A Führert három és félmillió német sorsa foglalkoztatja és ennek elemi nyilvánvalóságát senki sem vitathatja el. Elsősorban pedig mi, olaszok nem, akik láttunk már hasonló eseteket“.

— „Legyen hát bátorsága, Runciman ur, csendben, nyugodtan javasolja a népszavazást, illetve a népszavazásokat, lime, egy egyszerű — bár ugyanakkor kényes — küldetés. Vannak területek, ahol ez a népszavazás minden további nélkül a testvéreinek egyesítését jelentő Anchluss eredményezel majd. Más helyeken az adott viszonyok miatt nem mutatkozik majd az igazságos elosztás lehetősége, itt alkalmazható lesz a kantonális beosztás rendszere, az egyenlő jogok elve alapján. Vagy esetleg valami hasonló megoldás. Egyébként ez egyszerűen idomulna a demokrácia hagyományaihoz. Azután pedig, ha megállapították a területeket, ahol a népszavazásnak le kell folynia, hátra van még az időpont, feltételek és az ellenőrzés meghatározása. Nemzetközi ellenőrzésről van szó, esetleg mint a Saar vidéken“.

— „Runciman ur, meggyőződés, hogy levelem felkelti az Ön figyelmét. Abban az esetben, ha ezt az incidenst rendezték, Európa térképe bizonyos vidéken ismét rendezetlennek minősíthető. Tűzfészket, zavarok központját szüntetik meg ezzel. Prága érdekkörét békés eszközökkel megfelelő kiterjedésre csökkentik és sokkal erősebb, biztosabb alapokra kerül, egyszóval igen

jó helyzetbe kerül, mert nem lesznek hátrai között elengedhetetlen nemzetiségek“.

— „Olaszország számára ugyszólván teljességgel lehetetlen a Prágával való barátkodás. De a jövőben Bohémiával a barátság tökéletesen kialakulhat. Új politikai és területi helyzet új egyensúlyt és új lehetőségeket teremt. Ami pedig a legfontosabb: Európa elkerülte az új háborút. Férfiak és nők milliói tartják feltétlenül szükségesnek, hogy az egyetlen tollvonással meghazott határokat ilyen módon kell megváltoztatni. De teljesen más a helyzet akkor, ha ezeket a határokat a Mindenható akarata, vagy a lakosság vérségi helyzete hozta létre“ — fejezi be feltűnőkedő szövegével „Nyílt levelet“ Mussolini. A cikket a bucuresti-i saltó a fenti szövezerinti fordításban, felülnő szedéssel közölte olvasótáborával.

Magyar tiltakozás Prágában

Budapestről jelentik: A magyar kormány ma tiltakozását jelentette be a csehszlovák

— **BÖJTÖT TART A ZSIDÓSÁG.** A new-yorki, a londoni s palesztinai rabbik, e hó 18-ra, vasárnapra böjtöt hirdettek a világbékéért és a zsidóság sorsának enyhítéséért. Ehhez a mozgalomhoz az egész világ zsidósága csatlakozott. Az aradi zsidó templomban péntek este hirdették ki a kötelező böjtöt. Az aradi zsidók vasárnap napjelkeltétől napnyugtáig böjtölnek. A világbékéért való áhítatos megmozdulását a canterbury-i érsek indította meg és ahhoz az egész világ zsidósága is csatlakozott.

Többéves párisi praktizálás után havaterve női angol divatszalonoma

megnyitottam, hol az igen tisztelt hölgyközönségnek a legújabb modellekkel, a legelőcsőbb aron a legrendelkezősebb szívek. Szívesen. Kaufmann Ignac. Str. Eulinescu 5.

— **Református szüreti multság a Mosóczy-telepen.** Ma, szombaton, szeptember 17-én este 8 órakor tartja a Mosóczy-telepi református egyházzrész szüreti multságát a római katolikus kör termeiben, a református templom alapja javára. Ez lesz ebben az időben az első szüreti multság. A megszokott keretek között „szőlőlopás“, szőlő-koszoru kisorsolás élénkítik a kedélyeknek ígérkező multságot.

J U N O

— **FELHÍVÁS A KÜLFÖLDI DIPLOMÁS ORVOSOKHOZ!** A külföldi diplomákat felülvizsgáló bizottság szeptember 12-én Kolozsváron újra megkezdte működését. Felhívjuk a külföldön végzett kártársakat, hogy címetket a megadandó, életbevágóan fontos információk közlése végett a legsürgősebben küldjék be az alanti címre. A diplomarevizió eddigi menetéről, az aequivalenci törvényekről, a revíziós bizottság által támogatott követelményekről és a törvényes jogvédelem módjairól kívánjuk az érdekelteket értesíteni. A jogügyi bizottság címe: Dr. Riedel Ervin, Kolozsvár, Str. Gen. Gherescu 11., vagy Dr. Ornstein Sándor, Kolozsvár, Călea Reg. Ferdinand 35.

Ünnepélyesen fogadják a kultuszminiszter képviselőjét az Aradi Torna Egyesület emlékmű-leleplezési ünnepségén

Fontos tudnivalók az ünnepséggel kapcsolatban. - Szombaton délután érkeznek a fővárosi és vidéki vendégek

A vasárnapi turista-emlékmű leleplezési ünnepséggel kapcsolatban az Aradi Torna Egyesület vezetősége közli, hogy az egykori szerencsétlenség színhelyére induló különvonatok minden körülmények között reggel 6 óra 55 perckor és 8 óra 20 perckor elindulnak és a résztvevők figyelmét felhívja, hogy a megváltott jegyeiket őrizzék meg, mert a visszautazáskor felmutatandók. Mindazok, akik elfoglaltságuk miatt jegyigénylésüket nem állott módjukban bejelenteni, vasárnap a különvonatok indulása előtt megválthatják a főrendezőknél. A különvonatokra váltott jegyek más vonatokra nem érvényesek. Zavarok elkerülése végett mindenki csak arra a vonatra szállhat fel és abban a kocsiban foglalhat helyet, amelyre jegye érvényes. Utbagaztatást a vonatnál karszallagos rendezőség fogja megadni.

A filmfelvételre való tekintettel a rendezőség felkéri a környék szőlőbirtokosait, hogy a szolgálatukban álló személyzetüket népvi-

„SCALA“ NAGYFILMEK SZÍNHÁZA
TEL.: 20-10.
Szombat, vasárnap, hétfőn
DANIELLE DARRIEUX, CHARLES VANEL
Visszaélés a bizalommal
(„ABUS DE CONFIANCE“)
„Ec air“ dradó és eredeti felvétel
bál-avadászatról.
Ma szombaton d. u. 3-ko és holnap vasárnap 11.0
és d. u. 3-kor mindegyik előadás után
Előadások naponta: 5, 7.15, 9.30 órakor.

kormányánál a határon történt katonai intézkedések miatt. Továbbá ugyancsak tiltakozott az ellen, hogy magyar terület fölött csehszlovák katonai repülőgépek jelentek meg.

— **Aradon is működik ősszel érettségi bizottság** Bucurestiből jelentik: A nemzetnevelésügyi minisztérium nyilvánosságra hozta az őszi vizsgaszesszióban működő érettségi bizottságok helyeit. Első számú bizottság Temesvár, Ez előtt a bizottság előtt vizsgáznak a temesvári középiskolák növendékei. Második számú bizottság Arad (a Temes-tartomány többi középiskolái Temesvár kivételével).

— **Dr. Radó nőorvos hazaérkezett, ismét rendel.** Telefon: 18-59

— **Áramszünetelés.** A villanygyár igazgatósága értesíti a nb. fogyasztóközönséget, hogy nagyobb mérvű javítások miatt f. hó 18-án, vasárnap, kedvező idő esetén az áramszolgáltatás szünetelni fog reggel 7 órától este 7 óráig Drágășani kerületben.

Mégis megtartják a csehszlovák—magyar válogatott mérkőzést Prágában

Budapestről jelentik: A külpolitikai helyzet következtében felmerült akadályok elhárultak a csehszlovák—magyar válogatott labdarugó mérkőzés megtartása elől és ilyenformán a magyar válogatott együttes szombaton reggel utazik el Prágába. Az eredeti összeállításon változások történtek, miután Korányi, ismeretes sérülése miatt, nem állhat rendelkezésre és a helyére kijelölt Polgár pedig beteget jelentett, úgy hogy Miklósi a Szürketaxi hátvédje került a válogatott csapatba. A fedezetsorban Dudás helyére került tartalék, a csatársorban pedig Kiszely és Buzási nem szerepelnek az új összeállításban. A csapat összeállítása a következő: Szabó — Miklósi, Bíró — Lázár, Turay, Balogh — Cseh II., Kiss, Zsengeller, Sárosi dr., Titkos. Tartalékok: Angyal, Fekete, Sárosi III.

J U N O

zóság felkéri a környék szőlőbirtokosait, hogy szabadságot szíveskedjenek, hogy a kultusz miniszter képviselőjének ünnepélyes fogadtatásán résztvehessenek. Ebből az alkalomból felkéri Aradváros turistatársadalmát is, hogy az ünnepségen lehetőleg turista-felszerelésben jelenjenek meg.

Az ünnepség utáni „kegyeleti turán“ bárki résztvehet és azok nem lesznek megerőltetőek. Kedvezőtlen idő esetén a résztvevők a különvonatokon helyezkedhetnek el.

Mint már jelentettük, a különvonatok közül a 8 óra 20 perckor induló déli 1 órakor, míg a 6 óra 55 perckor induló este 7 óra 15 perckor tér vissza Aradra. Az ünnepség Livada 10 megállóánál pontosan 10 órakor kezdődik.

A Tornaegetyület vasárnapi Márton-Schmidt emlékmű avató ünnepélyére a kerékpáros-csapat reggel 7 órakor indul a villamos állomástól Livadara. Vendégeket szívesen látunk.

SPORT KÖZLÖNY

Elutazott az FC Rapid a fővárosból — szombaton délelőtt érkezik meg a csapat Aradra

Vasárnapi mérkőzések bíróküldései

A vasárnapi labdarugóműsor legnagyobb eseménye a fővárosi exvasutas csapat vendég szereplése lesz. A Rapid csapata tizennégy játékosal (Radulescu, Wetzler, Rosculet, Vintila, Fanescu, Costea, Bogdan, Moldoveanu, Auer, Barátky, Horotan, Raffinszky, Rasinaru és Lengher) pénteken este elutazott a fővárosból és szombaton délelőtt érkezik az együttessel Aradra. A legutóbbi edzésen egy erős egyes csapatot győzött le a Rapid 4:2 arányban és a gólokor Barátky (2) és Moldoveanu (2) osztozkodtak.

A divíziós mérkőzésen kívül teljes elsőosztályú, szövetségi díj- és ifjúsági bajnoki forduló, valamint egy másodosztályú mérkőzés kerül sorra és a részletes bíróküldés a következő:

Nemzeti bajnokság:

Gloria—Rapid, Gloria-pálya, 16.30 órákor, határbírók: Burdan és Oprita.

Kerületi I. oszt.:

AAC—ATE, Gloria-pálya, 10.45 órákor, bíró: Vostinar, határbírók: Marienut és Vagalau.

Gaiana—Egyetértés, AAC-pálya, 10.30 órákor, bíró: Darázs (?), határbírók: Mara és Ardelean Ioan.

Titanus—Olimpia, Olimpia-pálya, 11.00 órákor, bíró: Ciorogariu, határbírók: Weinberger és Milancovicj.

Unirea—Mica, AMTE-pálya, 11.15 órákor, bíró: Ipsilanti, határbírók: Goicea és Lutaj.

Transilvania—Crisana, Tricolor-pálya, 15 órákor, bíró: Chiral, határbírók: Musca és Gombos.

Tricolor—Hakoah, Tricolor-pálya, 16.45 órákor, bíró: Pfeiffer, határbírók: Schneider és Fock.

Kerületi II. oszt.:

AMRA—Fortuna, Olimpia-pálya, 16.00 órákor, bíró: Kalmár, határbíró: Polareczky.

Szövetségi díj:

Transilvania—Titanus, Tricolor-pálya, 8.45 órákor, bíró: Burdan.

ATE—Gloria, Gloria-pálya, 14.00 órákor, bíró: Czégka.

AMTE—Crisana, AMTE-pálya, 9.45 órákor, bíró: Barbu.

Ifjúsági bajnokság:

Unirea—AMTE, AMTE-pálya, 8.00 órákor, bíró: Gábor.

Astra—Banatul, Astra-pálya, 9.00 órákor, bíró: Macian.

ATE—AAC, Gloria-pálya, 9.00 órákor, bíró: Munteanu (?).

Gloria—Olimpia, Olimpia-pálya, 9.15 órákor, bíró: Sasu.

Tricolor—Hakoah, Tricolor-pálya, 10.30 órákor, bíró: Husztik.

Transilvania—Fortuna, Tricolor-pálya, 13.15 órákor, bíró: Pálffy.

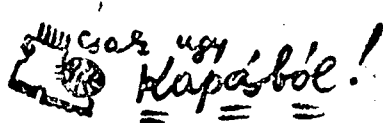
Gaiana—Egyetértés, Gaiana-pálya, 16.00 órákor, bíró: Karlich.

A Venus nem vesz részt a Román Kupa mérkőzésein?

Bucuresti. Az egyik fővárosi sportlap jelenti, hogy jólétesült helyről szerzett információ alapján a Venus csapata nem vesz részt a Román Serleg 1938-39. évi mérkőzésein. A lap munkatársa utján Eladescuhoz, a Venus ügyvezetőjéhez fordult, aki igen diplomatikusan kijelentette, hogy nem nyilatkozhat ebben az ügyben.

— Ez a felelet — írja a sportlap — nem erősíti meg a hírt, de meg se cáfolja és így ebben az ügyben csak a jövő hét folyamára várható végleges állásfoglalás.

A magunk részéről csak annyit fűzünk hozzá, hogy tudomásunk szerint a divíziós csapatoknak „hivatalból” részt kell venniük a Román Kupa mérkőzésein és ez alól a Venus sem lehet kivétel.

Korányi Lajos, a budapesti Phobus hátvédje, a magyar válogatottak edzőmérkőzési összejövetelén Kolláth-ai, a B) válogatott csatárával és kutszcsontörést szenvedett. Korányi sérülése 4-5 héten belül gyógyul.

Zágrábban a magyar C) válogatott játszik vasárnap és ellene a következő jugoszláv együttes áll ki: Glaser — Hügl, Brzovics — Zimmermannesles, Palyovics, Kokotovics — Medarics, Lesnik, Völli, Antolkovics, Kocelics.

Sternberg László, az Újpest kitűnő edzője megvált egyesületétől. Az ezúti felesége ugyanis Amerikában megbetegedett és Sternberg a napokban kiutazik nagybeteg feleségéhez. Az Újpest még nem döntött, hogy ki lesz Sternberg helyettese.

A bécsi Rapid európaszerte ismert sportigazgatója, Schöneckert tegnap meghalt. A népszerű sportember gyomorműtéten esett keresztül és tegnap komplikációk álltak be, úgyhogy orvosai nem tudták megmenteni Schöneckert.

Ismert aradi sportember, Jegdics Béla, az ATE futball- és asztali tenisz játékos, aki a magánéletben mint az Aradi Textilpar helio-gravör mestere működik, ma tartja eljegyzését Nevinszky Irénkével. A kitűnő sportembert, aki egyesületében nagy népszerűségnek örvend, számosan keresték fel szerencsekívánataikkal.

O A Juventus csapata a Ripensia ellen már kialakult a szombati mérkőzésre és három helyen változott meg a standard együttes. A Ripensia ellen a következő együttes áll ki: Sadovski — Dragomirescu, Stanciu — Petrescu, Klein, Brandabura — Oana, Korony, Zainescu Praszler, Naciu. Itt említjük meg, hogy az eredeti tervtől elérően a Ripensia—Juventus mérkőzést is vasárnap bonyolítják le éspedig közös műsorban az UDR—Sp. Studentesc mérkőzéssel.

Változatlan összeállításban játszanak vasárnap az aradi divíziós csapatok

A két aradi divíziós csapat vasárnap néhez küzdelmek előtt áll és mindkét együttes változatlan csapattal veszi fel a küzdelmet a Rapid, illetve a Tricolor CFPV ellen.

A két együttes összeállítása tehát az alábbi:

Gloria: Theimer—Varjassy, Volentir—Siclován, Codreanu, Zab—Igna, Marienut, Fritz, Henegar, Mercea.

AMTE: Gerold—Siclován, Kovács—Szurgyi, Szabó, Szaniszló—Bermoser, Léb, Perneki Dvorzsák, Batrin.

O Az október 15-16-iki román—magyar A) és B) válogatottak mérkőzéseire vonatkozóan a magyar szövetségtől megérkezett az igazolás és ilyenformán a két mérkőzés lebonyolítása most már véglegesnek tekinthető.

O A kerületi bajnoki teniszverseny során szombaton délután a Gloria teniszpályáin a Földessy—Guttmanu ifjúsági leány döntőmérkőzést, valamint a Keily—Pascutiú másodosztályú férfi mérkőzést bonyolították le. A többi számban vasárnap délelőtt játszik le a döntőket reggel 9 órai kezdettel.

Ismét megnyílik a DACIA-kávéház!

Néhány heti szünet után ismét megnyílik a Dacia kávéház és étterem. Néhány hete zártak be Arad közönsége kedvenc találkozóhelyének kapui és a város legrégebb kávéházának és éttermének hiányát az aradi közönség ösztönöz megérezte. A hatalmas helyiségekben azóta séreány munkások dolgoztak és az éjjel-nappali lázas munkának meg is lett a gyümölcse, mert a kávéház valóságos újjászületett. Ugy a kávéházi helyiség, mint az étterem teljesen át van renoválva és a tulajdonosok a helyiségek átalakításán, átrendezésén és megszépítésén kívül különböző újításokat is vezetnek be.

Az étteremben lesz a jövőben a kártya és rómi-játék, míg a kávéház hátsó frontján, ahol eddig helyezkedtek el a játékosok, szolgálják fel az ebédet, vacsorát. A kávéház első részében tehát csupán olvasó lesz, ahol az összes belföldi, valamint külföldi lapok megtalálhatók. Külön új zenekart szerződtettek és a jazz-zenekar már a szombati megnyitás alkalmával tánczenét szolgáltat a Dacia-ban. Ugyanekkor természetesen a Palace-ban továbbra is játszik a már közkedvelt „Favorit” jazz és ez a kávéház, éppen úgy mint a Dacia éjjel-nappal nyitva lesz. A Dacia és a Palace három tulajdonosa az átrenovált helyiség megnyitása alkalmával bizonyítják be, hogy áldozatkészen mindent megtesznek a közönség nagyobb kényelmére és hogy kitűnő szórakozási lehetőséggel kedveskedjenek a kávéházhozjáró nagyközönségnek.

Borzalmas vasúti katasztrófa Jugoszláviában

Hét halott és tizenhat súlyos sebesült

Belgrád, Megdöbentő vasúti katasztrófa történt tegnap éjszaka Obvcjar helység közelében. Ennek a katasztrófiának, amelyet egy váltóór bűnös italszervedélye idézett elő, több halott és sebesült áldozata van. A szerajevói expressz Obvcjar helység közelében, az egyik órháznál hibás váltóállítást következtében összeütközött egy személyvonattal. Az összeütközésnek borzalmas hatása volt. A kocsik és mozdonyok egymásba furdódtak és lezuhantak a vasúti töltésről. A kocsik egyrésze meggyült és az összeroncsolt utasok összeégtek. A szerencsétlenség színheiyére érkezett mentőkülönműny a vasúti kocsik roncsai alól hét halottat, tizenhat súlyos és tizenkilenc könnyebb sebesültet emelt ki. A váltóór, amikor látta, hogy bűnös gondatlansága milyen szerencsétlenséget okozott, lelkiismeretfurdalásában fel akasztotta magát és meghalt Ivópajtása, aki a váltóórt kötelességmulasztásra ösztökélte, megszökött, Elrendelték országos körözését.

HAMBURG-AMERIKA LINIE

Rendszeres hajójáratok

Északamerika, Kanada, Közép-amerika, Kuba-Mexiko, Dél-amerika, Keletázsia, Ausztrália és Hollandiáiba

Tengeri utazások

tökéletes

üdülést és sok örömet nyújtanak!

Földközi-tengeri utazások tavasszal és ősszel, Északi-tengeri és atlanti-szigeti utazások, Nyugatindiai utazások, Világkörtúli utazások, Utazások Afrika körül valamint olcsó tengerentúli tanulmányi utazások

Felvilágosítások, prospektusok díjmentesen kaphatók a

Hamburg-Amerika Linie S.A.R.

képviseleténél:

Künstler utazásiroda
Arad, Bul. Regina Maria 24.
Telefon 10-86

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

A nemzetközi események tették szükségessé a nemzetvédelemmel kapcsolatos iparágak ellenőrzését

Az áruknak a piacról való eltűnését és a drágulást a arja me akadályozni a kormány

Az Aradi Közlöny legutóbbi számában már hirt adtunk a kormány azon rendelkezéséről, melynek értelmében állami ellenőrzés alá helyezte a nemzetvédelemmel kapcsolatos ipari üzemeket. A rendelet értelmében a nemzetvédelmi minisztérium jogot kapott arra, hogy 1938. szeptember 15-től kezdve katonai ellenőrzés alá vegye mindazokat az ipari üzemeket és raktárakat, amelyek a nemzetvédelemmel kapcsolatos árukat gyártanak vagy tartanak raktáron. Az ellenőrzés során megállapítják az említett üzemek munkaképességét, a felraktározott nyersanyagokat és készárúkat a termelés mielőbbi fokozása érdekében, a hadsereg szükségleteinek kielégítése végett.

Ezzel az intézkedéssel kapcsolatban a „Timpul” megállapítja, hogy ezek a határozatok a legjelentősebb intézkedések, amelyeket a nemzetközi események megkívánnak. Egy esetleges veszély időre meg kell gyorsítani a nemzetvédelemmel kapcsolatos termelést és az áruk szétosztását. Magának a fegyverkezési iparnak — folytatja cikk két a lap — nem volt szükség külön ellenőrzésre, vagy intézkedésre, mert ez az ipar már évek óta

teljesítőképességének teljes kihasználásával dolgozik.

— Vezető körünk — írja a „Timpul” — optimizmust tanúsítanak, ez az optimizmus uralkodott a minisztertanácsban is, de ennek ellenére óvatosságból elhatározták a fenti intézkedéseket. A kormány előrelátása odáig ment, hogy intézkedések történtek az áremelkedések megakadályozására, amelyek hasonló események szokásos kísérő jelenségei. Ezek olyan rendelkezések, amelyek egyaránt védik meg az állam és az adózók érdekeit. A fém-, a textil- és bőr-árak esetében léptettek életbe elsősorban olyan intézkedéseket, amelyek azt célozzák, hogy a piacról ezek az áruk ne tűnjenek el és ne dráguljanak meg. Néhány nappal ezelőtt tudvalévőleg a francia kormány gondoskodott ugyanezeknek az árucikkeknél védelméről és megtiltotta exportjukat.

Az Argus a kormány intézkedéseit kommentáló cikkében leszögezi, hogy ezeket az intézkedéseket az ország megértéssel fogadja és az érdekeltek azoknak megfelelően járnak el.

A hadiipari termékek összeírása

Azok az intézkedések, amelyeket tegnapelőtt Miron Cristea patriarcha elnökletével hozott a minisztertanács, az ország egyhangú és kategorikus helyeslésével találkoztak. A fegyver és hadianyag üzemek termelőképességének növelése, valamint a különböző üzemek és személyzetüknek az ellenőrzése eléggé igazolják a kormány eljárását, amellyel elrendelte a hadiipari termelvények összeírását és felülvizsgálását.

Nehéz órákat élünk, néhány tüzfészektől és lappangó izgalmi állapottól feszült nemzetközi helyzet arra kényszerített bennünket, hogy állandóan vigyázzunk legyünk. Nem állhatunk össze-tett kezekkel, amikor a kitörésre kész összeültözés lángjai felgyújthatják állami épületeink tetőzetét. Az ország semmi áron sem engedheti meg magának, hogy a szükségkivánsa éberségből engedjen.

Annak ellenére, hogy Romániát pillanatnyilag nem fenyegeti közvetlen veszély egyik oldalról sem, annak ellenére, hogy országunk konszolidált viszonyok között él valamennyi szomszédjával, mégis figyelemre méltók a régi közmondásnak a szavai: „Óvatosság mellett elmúlik a veszély.”

A kormány tehát az ország lakosságának a beleegyezését bírja, akkor amikor kettős munkát fejt ki olyan téren, amelyen az elmúlt husz esztendő alatt jóval többet kellett volna előre haladni. Büszkéek lehetünk arra a biztos és egészséges pénzügyi politikára, amely lehetővé teszi, hogy a gyors, nagyméretű fegyverkezést végrehajtsuk. Nyugodtan állíthatjuk, hogy soha még a román állam kincstára nem volt olyan helyzetben, hogy a jelen méretekben teljességgel a hadiipar termelőképessége követelésének.

Tehát nem elkésett intézkedés az, hogy a kormány kivett a magánosok kezéből egy olyan termelési ágat, amely közvetlen kapcsolatban van az állam ellenálló erejével. Különböző Franciaország már évekként ezelőtt megvalósította a hadianyaggyárak állami kézbe való vételét. Ez az a munkakör, amelyet csak az állam diszkrét szemé tud tisztán látni.

A kormány által hozott intézkedések hírére az ország lakossága visszanyerte nyugalmát, bizalommal tekint az események alakulása elé. A világ eme tragikus órájában a kormány nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy a lelkek megnyugodjanak és a sajtó erőnkbe vetett bizalom növekedjék.

A jövő héten indul délkelet-európai útjára lord L'oyd

Londoni jelentés szerint Halifax külügyminiszter kihallgatáson fogadta lord Lloydot, aki a jövő héten indul el délkelet-európai körútjára. A hirt a „Prager Presse” is megerősíti és közli, hogy lord Lloyd fontos gazdasági megbízatással érkezik Európának erre a részére. A lord tudvalévőleg Romániába is ellátogat.

Csökkentik kivitelüket a faexportáló államok

A romániai, finnországi, oroszországi, svédországi, lengyelországi, jugoszláviai, lettországi és csehszlovákiai faexportőrök szervezete, az ETEC, elhatározta, hogy az egyes tagállamok kiviteli kontingensét aránylagosan leszűkíti, még pedig összesen 220 ezer standarddal. Így tehát az említett országok kiviteli kerete ebben az évben 3 millió 165 ezer standard lesz. Ugyan-

Vízalatti klub, tengeralatti vadászat — a francia furdók legújabb divatszennvedélye

Párisból jelentik: „Földalatti megmozdulásokról” sok szó esett mostanában. Most abban a kiváltságos helyzetben vagyok, hogy egy vízalatti mozgalomról számolhatok be, amely egyre szélesebb körökben terjed. Bátran mondhatom azt is, hogy egyre szélesebb „hullámokat vet”, olyannyira, hogy most már tiltakozásokkal, miniszteri közbelépésekkel igyekeznek gátat vetni a mozgalom túlzásainak. Az új szektát Jean Painlevé alapította, aki Paul Painlevének, a nagyméretű matematikusnak és hadügyminiszternek a fia. Az ifjú Painlevé tulajdonképpen a filmszakmában működik. De annak különösen tudományos oldala érdekli. Főként a tengeralatti növény- és állatvilágot tanulmányozta, annak életét vitte vászonra több szenzációs filmen. Munkássága közben annyira megszokta a vízalatti való tartózkodást, hogy hamarosan társaséletét és szórakozásait is a tenger felszínénél alatta óhajtott lebonyolítani.

Ezért alapította meg az ugynevezett Club des Sous-Eaux-t, vagyis a Vízalatti Klubját, amely eleinte két-három, később már husz-harminc tagot számlált. A klub székhelye Cannesban és általában a francia Riviéra látogatott furdóhelyein volt. Ott tartották eleinte vízalatti összejöveteleket, báljait és egyéb érdekes manifesztációkat az egyesület lelkes urai és hölgyei.

A különös társaság tagjai olyan rohamosan szaporodtak el, hogy ma már a francia partok valamennyi népszerűbb helyén működik a Vízalatti Klub egy-egy szak-

ekkor a Szovjet kiviteli szervezete, az Exportles 350 ezer standardra szállította le Angliába irányuló fűrészáru kivitelét.

ÁRFOLYAMOK

Szeptember 15-én

Devizák és effektív külföldi pénzek hivatalos árfolyamai a Banca Naționala jegyzése szerint. 38 százalék felárral: egyiptomi font 688.62—698.97, németalföldi forint 75.28—76.38, belgas 23.60—23.97, dán korona 29.95—30.43, finn márká 2.98—3.02, escudo 6.13—6.24, angol font 6.71.31—681.72, olasz lira 7.172—7.172, dollár 139.86—141.33, norvég korona 33.74—34.29, francia frank 3.66—3.86, cseh korona 4.77—4.87, svéd korona 34.64—35.19, észt korona 36.64—38.57, palesztinai font 672.06—683.79, zloty 25.73—26.29, svájci frank 31.53—32.02.

Harmáncnyolc százalék felár nélkül: egyiptomi font 499—506.50, németalföldi forint 54.55—55.55, drachma 0.99 (1.05)—1 (1.07), dinár 2.898—3.05, birodalmi márká 38—39, belgas 17.10—17.35, pengő 25 (26.50)—27, török font 82—83, angol font 486.50—494, lira 5.1966—5.1966, dollár 101.35—102.85, francia frank 2.65—2.80, cseh korona 3.46—3.53, lewa 1.24—1.30, palesztinai font 487—494.50, zloty 18.65—19.05, svájci frank 22.85—23.20.

Paritás: egyiptomi font 826.389, németalföldi forint 67.20, drachma 2.17, dinár 22.85—23.20, birodalmi márká 39.825, belgas 16.737, pengő 29.24, dán kr. 44.803, finn márká 4.21, török font 78.99, escudo 7.360, angol font 813.598, pezeta 32.258, olasz lira 5.198, dollár 98.741, norvég korona 44.803, cseh korona 3.357, illetve 4.128, lewa 1.208, svéd korona 44.803, palesztinai font 813.598, zloty 18.755, osztrák schilling 23.52, svájci frank 21.11, illetve 23.89.

Hivatalos aranyárfolyam: angol aranyfont 1118 lei, Napoleon-arany 886 lei.

Behozatali középárfolyam (38 százalékkal): Amsterdam 85.84, Páris 5.11, Zürich 38.80.

Szabadforgalmu devizaárfolyam (szeptember 13-án): cseh korona 4.68—4.70, angol kliring font 840.

— Ujból szabályozták a nemesfémek forgalmát. A Monitorul Oficial szeptember 14-iki számában rendelet-törvény jelent meg, amelynek értelmében a nemesfémek: az arany, az ezüst és a platina forgalma csak az új rendelet-törvényben megszabott keretek között és feltételek szerint történhetik. Kivételt képeznek a személyes használatra szolgáló értéktárgyak, mint: a művészeti tárgyak, ékszerek, az egyházi szertartásokhoz szükséges tárgyak, a vegyi és gyógyszeranyagok, kivéve ha bebizonyítást nyer, hogy ezeket azért készítették, hogy a törvényt kijátszák. A bányatörvény 71. szakasza értelmében a Banca Naționala kapott felhatalmazást a nemes fémekkel való kereskedelemre és ennek ellenőrzésére. A bányatulajdonosok kötelesek a bányászott nemes fémeket a Banca Naționalának bejelenteni és a kibányászástól számított 15 napon belül a Jegybanknak eladni. A nemes fémek eladása, vétele: szállítása, zálogba adása, letétbe adása, vagy vétele csak a Banca Naționala írásos engedélyével történhetik. Az ékszerészek kötelesek az általuk eladott nemes fémekről könyvet vezetni. Azokat, akik a jelen törvény ellen vétének, 6 hónaptól két évig terjedő elzárással és 15 ezer leitől 2 millió leig terjedő bírsággal sújtják.

osztálya.

Jean Painlevé a vízalatti élet tökéletesítése céljából nemrég mindenki által könnyen alkalmazható egyéni búvárkészüléket szerkesztett, amely különben kitűnő szolgálatokat tett neki tudományos kutatásai során is. Ez az ugynevezett „autonóm búvársík” nagyméretűben hozzájárult ahhoz, hogy megszületett egyik kedvence mulatsága, a tengeralatti célövészet, majd a vízalatti vadászat is.

Az utóbbit sürített levegővel működő fegyver segítségével üzték a klub tagjai és ez a sport az utóbbi hetek során akkora népszerűsége tett szert, hogy néhány nappal ezelőtt az azurparti halászok felirattal fordultak képviselőjükhöz, segítséget kérve, hogy a vízalatti vadászatok olyan méreteket öltenek, hogy erősen veszélyeztetik a francia partok halállományát. Kérésére De Chappedelaine miniszter rendelkezést adott ki, amelyet szigorúan megtűjtja az ijial és légpuskával való vízalatti vadászatot.

A vízalattiak ugyanis élő halakra lövöldöztek, búvársíkkal, reflektorral felszerelve. A halak egyáltalában nem féltek tőlük, sőt feltűnő érdeklődést tanúsítottak az új sport iránt. Ez okozta vesztüket. A vízalatti vadászklub vezetőtagjai Jean Painlevé, Le Prieur ezredes és Germaine Sablon petíciót intéztek a kormányhoz, kérve, hogy változtassa meg a tiltó végzést és tegye lehetővé bizonyos körülmények közt a vízalatti célövészetet. (—n)

Rádióműsor

— Romániai időszámítás. —

SZOMBAT, SZEPTEMBER 17.

Bucuresti. 6.30: Ritmikus torna, háztartási és gyógyászati tanácsok. Reggeli hangverseny gramofonlemezek. Hírek. Utána: A hangverseny folytatása. 13.15: Időjelzés, időjárásjelentés, sport, vizállásjelentés. 13.25: Déli hangverseny. Részletek vigoperákból. Gramofonlemezek. 14.10: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 14.30: A hangverseny folytatása. Gramofonlemezek. 15.20: Különböző közlemények. A rádióval kapcsolatos kérdések. 19: Időjelzés, időjárásjelentés, 19.02: Aktuálisok. 19.17: Táncczene gramofonlemezek. 20: Ion Cocea felolvasása. „Történelmi jelentőségű hegyeink.” 20.15: Operatrézietek. A műsorban a következő zeneszerzők művei szerepelnek: Lehár, Fismann, O. Straus, Lecocq. 20.40: Serban Tassian énekhangversenye. (Schubert, De Lucia, Beisson, Wolf-Ferrari, Mozart). 21: A rádió üzenetei. 21.15: A rádió szalonzenekarának hangversenye. Vezényel: Const. Bobescu. 22: Sport, hírek. 22.20: A hangverseny folytatása. 22.50: A Victor Predescu-zenekar játéka az egyik éteremből. 23.45: Hírek a külföldre angol nyelven. 24—1: Gramofonlemezek.

Budapest I. 7.45: Torna. Utána: Hanglemezek. Kb. 8.20: Étrend, közlemények. 11: Hírek. 11.20: Az automata. Irta Cholnoky Viktor (Felolvasás). 11.45: Mit nézzünk meg? 12.15: Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 13: Déli harangszó az Egyetemi templomból. Időjárásjelentés. 13.05: Pethő Imréné énekel, zongorán kíséri Pethő Imre. Sztáray Márton énekel, zongorán kíséri Polgár Tibor. Közben kb. 13.30: Hírek. 14.20 Időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 14.30: Hanglemezek. 15.35: Hírek. 15.50: A rádió műsorának ismertetése. 16: Árfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak. 17.15: Csibe Károly meséje. 17.45: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 18: Mit üzen a rádió? 18.30: Lakatos Flóris cigányzenekara. 19.30: Csernaion és martinoion. 20: Kárpáti Aurél elbeszélése. 20.25: A rádió szalonzenekara. 21.20: Barberine. Vigjáték három felvonásban. Irta Alfred de Musset. Utána kb. 22.50: Hírek, időjárásjelentés. 23.15: Jazz. 24: Hírek német és olasz nyelven. 0.10: Csorba Gyula cigányzenekara muzsikál. Szalay László énekel. 1.05: Hírek külföldi magyarok számára.

Legújabb jelentéseink:

Feloszlatta a szudétanémet pártot a csehszlovák kormány

Körözlevél a Németországban tartózkodó Henlein ellen

Prágából jelentik: Az esti órákban érkezett jelentés szerint a csehszlovák kormány elrendelte a szudétanémet párt feloszlátását.

A kormány — lapjelentések szerint — állandó készenlétben van, hogy sem bel-, sem pedig külpolitikai meglepetések ne érjessék, ezenkívül állandó érintkezést tart fenn a nyugati hatalmak kormányaival és a szovjettel.

A cseh kormány tagjai délelőtt minisztertanácsot tartottak, amelyen elhatározták, hogy feloszlatták a szudétanémet párt védelmi szervezeteit.

A német rádiókban ma felolvasták Henlein második felhívását, amelyben

kitalásra szólítja fel a szudétákat és hangsúlyozza, hogy senki se adja meg magát a cseh hatóságoknak és inkább élete árán is kerüli el az elfogatást.

A Havas ügynökség jelenti Prágából, hogy

a cseh rádióban ma közleményt olvastak fel, amely szerint Henlein, Franck és a szudétanémet párt vezetőinek nagy része az országból elmenekült. Megerősítik ezenkívül azt az eddig megcáfolt hírt, hogy Henlein ellen az államügyészség elragadó parancsot adott ki és körözlevélet küldött a világ valamennyi rendőrségének.

Mindezekon kívül az ügyészség megbizta a rendőrséget, hogy a szudéta párt fegyveres alakulatait oszlassa fel. Elrendelték, hogy

az ország 63 kerületében mindenkinek be kell szolgáltatnia a hatóságokhoz minden fajta fegyvert, 24 óra határidő alatt.

E kerületek között vannak a szudéta és a kisebbségi kerületek is.

Londoni diplomáciai körökben megerősítik azt a hírt, hogy Henlein Németországba távozott.

A Daily Express szerint a népszavazás terve is szóba került Berchtesgadenben

Londonból jelentik: A Daily Express részleteket közöl a berchtesgadeni megegyezésről. E szerint leszerelik a rendkívül nagy katonai erőket, amelyek állandó háborus készenlétben vannak Németország területén. Visszavonják a német és cseh határon összehajtott csapatokat. **Nemzetközi rendőrséget szerveznek, mely fenntartja a rendet Csehszlovákiában, amíg sor kerül a népszavazásra, amely a következő kérdés felett dönt: — Cseh, vagy német állampolgár éhajt-e lenni a szavazó.**

Ezzel együtt jár, hogy a csehszlovák terület bizonyos része Németországhoz kerül vissza a cseh kormány beleegyezésével.

Ezért a koncesszióért azonban Anglia, Franciaország és Németország biztosítaná az új

cseh állam határainak séríthetlenségét. Ezenfelül Csehszlovákiának permanens semlegeséget is biztosítanának.

A további megegyezési pontokhoz tartoznak még a lap szerint a következők: **Németország visszavonul a spanyol háborúból.** A megegyezés harmadik pontja az általános megkötés, amelynek keretében tárgyalás alá vennék Németország serehreit. Végül a fegyverkezés korlátozásáról szóló paktumról is tárgyalnának, elsősorban a légi haderőkre vonatkozólag.

Pierre Taitinger republikánus képviselő a párisi városi tanácshoz kérelemmel fordult, hogy egyik párisi utcát nevezzék el N. Chamberlainról. A L'Intransigeant szerint Páris lakossága kedvezően fogadta az előterjesztést.

APRÓHIRDETÉSEK

A 69094. számú, 1938 július 18-án megjelent miniszteri rendelet alapján az apróhirdetések ára a következő módon állapított meg: **Alkalmazást keresők, elvesztett, eltűnt egyének, vagy tárgyak hirdetése, fürdő és gyógyhely hirdetések szavankint 1 leu. Egyéb apróhirdetés szavankint 2 leu.** A fenti rendelet értelmében az apróhirdetések ára előre fizetendő.

LEVELEZÉS

„Vanak véletlenek” jelígre levél érkezik a kiadóba

„23.” jelígre levél van a kiadóban.

ALKALMAZÁS

Masamódeány, elsőrendű munkaerő szatmári előkelő szalonba jó fizetéssel azonnalra felvétetik. Érdeklődők adják le címeiket az Aradi Közlöny kiadóhivatalában

Erzieherin prima Zeugnisse. Clavier, Sprachen, pfelegkundig wünscht Betätigung tagsüber. Florian, Str. Consistorien 44 5797

Intelligens házvezetőt, aki a háztartás vezetésében perfect, keres magános úriember. Címeiket a kiadóhivatalba kér. 5810

Borkezelésben gyakorlott, román nyelvet is beszélő, feltétlen megbízható munkaerőt keres boragykereskedés vidéki városban 3500 lei havi fizetéssel. Ajánlatokat „Állandó” jelígre Löbl hírlap-irodába. 5798

ELLÁTÁS

Iskolásteánykát teljes ellátásra (zongora használat) felvesz a város központjában lakó uricsalád. Cím a kiadóban. 5802

LAKÁS

Teljesen új egyszoba, konyhás lakás mellékhelyiségekkel szeptember 15-re kiadó. Str. Badea Cárta 14. 5684

Főtéri üzlethelyiség kiadó. Cím a kiadóban. 5759

Kőszobás magánház üzlethelyiséggel azonnal kiadó. Str. Vasile Paguba 93. Mosóczy-telep. 5803

VÉTEL-ELADÁS

Ezüstrókat megvételre keresünk megbízóink részére. „Comisio” biz.-üzlet, Dacia mellett. 5811

Alig használt iestett kombinált szoba eladó elköltözés miatt. Cím a kiadóban. 5801

Mézet, mákot veszek minden mennyiségben, kérek ajánlatot. A. Fauer, Brassó. Str. Reg. Carol 59. 5814

ISZTA, MOZOTT RONGYOT

megvételre keresünk. Cím a kiadóban.

KÜLÖNFÉLÉK

Haláleset

elutazás, költözködésből kifolyólag veszek készpénzért ocska butorokat, ruháneműeket, ágyneműt, matracot, szőnyeget, varrogépet, egész lakberendezést, könyveket festményeket, hangszereket, makulaturapapírt, ócskavasat, padlástólmit, — Vásárolok lakásban és padlásokon heverő bármilyenemű felesleges holmit, lim-jomót stb. Vidékre is megyek. Címeiket lakásomra. Levelezőlap- vagy személyes hívtásra hazhoz jövök. Gofdu-ucca 3.

Steiner Sándor.

Telefon 26-15. Telefon 26-15.

Női templomútes neológ izr. templomban eladó. Érdeklődni 23—11 telefonszámon. 5805

Dionálók, ebédlők,

kombináltsekrény, íróasztalok, esilárok, füstölt túley uriszoba, antik nálo, bicdermayer ülőgarnitúra, fiókos secreteir, antik ezekrények és vitrinek nagy választékban.

Zalogkölcsonöket

közvetlünk. Előlegat aduak, zalogcéduláját olosón hosszabbítjuk.

TEMPO bizományi üzlet, Fischer Eliz-palota.

Hegyaljai nagyköztségben

7 kat. hold hiánytalan, jól gondozott I-a csemege szőlő, cca 500 nemes gyümölcstával (válogatott, különleges fajták) 4-szobás, verandás lakás, szép park, villany kut, külön kolna, pince, több prés, 300 Hl. hordó, értékes felszerelés, pormentes helyen, közvetlen a villamosmegállónál 800.000 lei.

HATSCHEK ingatlan-iroda Arad Bulv. Carol 46.